

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Ekonomická fakulta
Katedra obchodu a cestovního ruchu

Studijní program: 6208 B Ekonomika a management
Studijní obor: Obchodní podnikání

Komericializace památek židovské historie cestovním ruchem
ve Středočeském kraji

Vedoucí bakalářské práce
RNDr. Josef Navrátil, Ph.D.

Autor
Jana Plešingerová

2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jana PLEŠINGEROVÁ**
Osobní číslo: **E08123**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Obchodní podnikání**
Název tématu: **Komericializace památek židovské historie cestovním
ruchem ve Středočeském kraji**
Zadávací katedra: **Katedra obchodu a cestovního ruchu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Posouzení struktury židovského dědictví využívaného v produktech cestovního ruchu ve Středočeském kraji. Kvantitativní zhodnocení typů památek využívaných v produktech cestovního ruchu ve Středočeském kraji. Kvantitativní zhodnocení produktů cestovního ruchu komercializujících památky židovského dědictví ve Středočeském kraji. Posouzení vztahu účastníků cestovního ruchu k vybraným produktům.

Metodický postup:

1. Studium literatury.
2. Sběr a utřídění sekundárních a primárních dat.
3. Analýza nabídky a poptávky
4. Návrh témat k optimalizaci

Rámcová osnova:

1. Úvod. 2. Literární rešerše. 3. Cíle a metody. 4. Výsledky. 5. Diskuse. 6. Závěr. 7. Seznam pramenů a použité literatury. 8. Přílohy.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Rozsah pracovní zprávy: **30 - 40 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Goeldner, CH. R., Ritchie, J. R. B. *Tourism: Principles, Practices, Philosophies*. 11th Edition. New York: Wiley, 2008.

Horner, S., Swarbrooke, J. *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času*. Praha: Grada Publishing, 2003.

Pavlát, L. *Židé - dějiny a kultura*. Praha: Židovské muzeum v Praze, 2005.

Rozkošná, B. *Židovské památky Čech*. Brno: ERA, 2004.

Vedoucí bakalářské práce: **RNDr. Josef Navrátil, Ph.D.**
Katedra obchodu a cestovního ruchu

Datum zadání bakalářské práce: **15. února 2010**

Termín odevzdání bakalářské práce: **20. dubna 2010**

prof. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc., prof.h.c.

děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (26)
370 05 České Budějovice

Ing. Kamil Pícha, Ph.D.

vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 26. února 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma “Komericializace památek židovské historie cestovním ruchem ve Středočeském kraji“ vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, které uvádím v seznamu použité literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákon č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne 31. 8. 2010

Jana Plešingerová

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce za přípravu pracovních materiálů zveřejněných v kurzu Moodle EF JU v ČB „Navrátil – Bakalářská práce 2010“ a umožnění jejich využití v textu mé bakalářské práce. Dále děkuji Městskému informačnímu centru v Kolíně a Židovskému muzeu v Praze, kteří mi umožnili provést dotazníkové šetření. Děkuji Petru Janečkovi a své rodině za pomoc a podporu.

OBSAH

1	Úvod.....	9
2	Literární rešerše	10
2.1	Cestovní ruch	10
2.1.1	Specifikace pojmu.....	10
2.1.2	Cestovní ruch jako významná součást národního hospodářství.....	10
2.1.3	Typy cestovního ruchu.....	11
2.2	Systém cestovního ruchu	12
2.3	Předpoklady cestovního ruchu.....	14
2.3.1	Předpoklady cestovního ruchu s ohledem na téma bakalářské práce.....	15
2.4	Účastník cestovního ruchu.....	16
2.4.1	Segmentace trhu cestovního ruchu.....	16
2.4.2	Chování účastníků cestovního ruchu.....	16
2.4.3	Typy účastníků cestovního ruchu.....	17
2.5	Vybraná oblast	18
2.6	Židovská historie v Čechách.....	20
3	Cíle a metody	23
3.1	Cíle a hypotézy	23
3.1.1	Hlavní cíl:	23
3.1.2	Dílčí cíle a hypotézy:	23
3.2	Data a metody	24
3.2.1	Památky židovské historie.....	24

3.2.2	Databáze památek židovské historie ve Středočeském kraji.....	25
3.2.3	Databáze produktů cestovního ruchu.....	25
3.2.4	Návštěvníci.....	26
4	Výsledky.....	39
4.1	Památky židovské historie ve Středočeském kraji	39
4.1.1	Územně lokalizovaná databáze památek židovské historie ve Středočeském kraji.....	39
4.1.2	Návštěvnosti vybraných židovských památek.....	41
4.2	Produkty cestovního ruchu komercializující židovské památky ve Středočeském kraji.....	44
4.2.1	Územně lokalizovaná databáze produktů.....	44
4.3	Vybraný produkt cestovního ruchu.....	46
4.3.1	Image.....	46
4.3.2	Zažívané pocity na lokalitách.....	48
4.3.3	Vnímání lokalit.....	52
4.3.4	Důvody návštěvy lokalit.....	55
4.3.5	Rekreační aktivity provozované během dovolené/cesty.....	60
5	Diskuze	63
5.1	Potenciální možnosti rozvoje cestovního ruchu.....	63
5.1.1	Chátrající památky židovské historie.....	63
5.1.2	Otázka propagace židovských památek.....	63
5.1.3	Vzdělávací přínos židovských památek.....	63
5.1.4	Přístupnost židovských památek (židovských hřbitovů).....	63
5.1.5	Návštěvník.....	64
5.1.6	Specifika židovských památek.....	64

6	Závěr.....	65
7	Summary.....	67
8	Seznam pramenů a použité literatury.....	68
9	Seznam tabulek.....	73
10	Seznam obrázků.....	74
11	Seznam příloh.....	76
12	Přílohy.....	77

1 ÚVOD

Mezi první zmínkou o Židech na našem území v písemných pramenech do téměř totálního zničení československých Židů nacistickým režimem uplynulo mnoho staletí. Během této dlouhé doby se židovští občané rychle přizpůsobili prostředí naší země a přijali charakter svého hostitelského národa. Brzy se stali nerozeznatelní od ostatních obyvatel naší vlasti a zasloužili se o přínos v mnoha oborech lidské společnosti - zvláště v literatuře, hudbě, vědě a průmyslu.

Židé si s sebou přivezli obrovské kulturní bohatství, které celá staletí s láskou opatrovali pro své potomky. Židé tímto vytvořili kulturu, která je nedílnou součástí kultury naší země. Důkazem této skutečnosti jsou památky židovské historie roztroušené po celém území České republiky. Rozmístění památek v sobě odráží historii židovského obyvatelstva a postoj vlád vůči němu. Tyto památky mají pochopitelně svůj charakter, kvantitu a určitou strukturu. Ty, které doposud nezmizely ze zemského povrchu, existují v určitém technickém stavu, který není ničím jiným než výsledkem toho, jak s nimi lidé zacházejí. Není vzácností, že některé židovské památky jsou využívány cestovním ruchem a právem se těší zaslouženému obdivu návštěvníků a vynikající péči se strany nejen svých majitelů, ale i dobrovolníků.

Cílem této práce je především posouzení struktury židovského dědictví využívaného v produktech cestovního ruchu ve Středočeském kraji a dále vytvoření územně lokalizované databáze památek židovské historie v dané oblasti. Bakalářská práce dále věnuje velkou pozornost návštěvníkům, zkoumání jejich pocitů a motivací k návštěvě atraktivit cestovního ruchu. Návštěvník je zde chápán jako důležitý prvek cestovního ruchu, protože zvažuje jakou destinaci nebo atraktivitu navštíví na základě získaných informací, případně doporučení a tím ovlivňuje její návštěvnost.

Přečtení této práce by se mohlo stát motivací pro vlastníky židovských památek, kteří by mohli pomoci rozšířit nabídku turistických produktů komercializujících památky židovské historie ve Středočeském kraji. Tato práce může být také výzvou pro čtenáře zamyslet se nad problematikou židovských památek a naučit se je chápat jako součást našeho kulturního dědictví, které si zaslouží péči a pozornost.

2 LITERÁRNÍ REŠERŠE

2.1 Cestovní ruch

2.1.1 Specifikace pojmu

Jednotná, univerzální, definice cestovního ruchu neexistuje. Horner a Swarbrooke (2003) obecně definují cestovní ruch jako pohyb osob na místo mimo jejich trvalé bydliště za účelem strávit příjemně čas. Problémem zůstává, že tato definice nezahrnuje oblast služebních cest, nestanovuje vzdálenost cestování nebo počet přenocování mimo bydliště. Gúčík a kol. (2004, s. 18) vymezují cestovní ruch jako komplex činností, které se soustředí na uspokojování přání a potřeb souvisejících s cestováním a pobytem jedinců mimo místo trvalého bydliště, zejména v jejich volném čase. Účastník cestovního ruchu je konzumentem služeb cestovního ruchu. Podle Páskové a Zelenky (2002, s. 45) je cestovní ruch společenským jevem, který zahrnuje mix aktivit jednotlivých účastníků cestovního ruchu, komplex aktivit osob, které nabízejí služby cestovního ruchu a dále aktivity politické a veřejněsprávní.

2.1.2 Cestovní ruch jako významná součást národního hospodářství

Hrala (2001, s. 7) pokládá cestovní ruch za masový jev a ekonomicky a sociologicky významný fenomén, proto jeho význam v národním hospodářství vzrůstá. Moderní odborná literatura Goeldner a Ritchie (2009) považuje za hlavní generátory ekonomického dopadu cestovního ruchu na město, region a stát návštěvníky, jejich výdaje a multiplikační efekt. Důkaz toho, že cestovní ruch má vliv na ekonomiku ilustrují události z 11. září roku 2001, kdy po tomto datu lidé omezili cestování, příjmy leteckých společností, ubytovacích zařízení a tour operátorů dramaticky poklesly a napříč průmyslem zavládla dočasná nezaměstnanost. Mirvald a kol. (1996) podotýkají, že cestovní ruch je významným stimulem rozvoje některých průmyslových odvětví (hlavně sektor služeb - doprava, ubytování, stravovací služby, informační služby, potravinářský průmysl apod.). Je třeba rozvíjet a zdokonalovat infrastrukturu, budovat nebo modernizovat zařízení cestovního ruchu (podnět pro stavebnictví) a na základě

těchto skutečností mohou vznikat nová pracovní místa. Mimo zaměstnanosti má cestovní ruch podstatný vliv dále na: tvorbu HDP, platební bilanci státu, dále tvoří příjmy do státního rozpočtu a místních rozpočtů. Jak doplňuje Petera (2002), rozvoj cestovního ruchu v určité oblasti podporuje investice, rozšiřuje spektrum nabízených služeb, využití doposud skrytých příležitostí, uplatnění místních specifik (zajímavé tradice, opomíjené přírodní atraktivity, apod.). Aby takto mohl cestovní ruch v destinaci fungovat, je třeba objektivně zhodnotit její charakter, brát v potaz reálný potenciál střediska při zachování místní kultury, tradic a zvyklostí, zajistit motivaci a informovanost rezidentů a institucí, stanovit primární cíle a strategie, průběžně hodnotit a analyzovat situaci, zajistit kvalifikované pracovníky, dostatečnou propagaci, sledovat trendy vývoje cestovního ruchu, atd.

2.1.3 Typy cestovního ruchu

Typy cestovního ruchu se liší podle toho, jaká činnost účastníků cestovního ruchu převládá, jaký účel má jejich cesta. Každý typ cestovního ruchu zahrnuje specifické požadavky účastníků cestovního ruchu na poskytované služby. Typologii cestovního ruchu lze posuzovat z různých hledisek. Typy cestovního ruchu uváděné v odborné literatuře nejsou vymezené podle striktně daného vzorce - pro ilustraci Williams (1998) rozeznává následující typy cestovního ruchu:

- rekreační cestovní ruch (odpočinek, obnova fyzické i psychické síly),
- obchodní cestovní ruch (kongresy, školení, služební cesty, apod.),
- zdravotní cestovní ruch (pro intenzivní zotavování hostů),
- vzdělávací cestovní ruch (jazykové pobyty, apod.),
- kulturní cestovní ruch (poznání kulturního dědictví, kultury rezidentů, atd.),
- sociální cestovní ruch (náklady vydané na cestovní ruch hradí úplně nebo z části např. nadace či zaměstnavatel).

Stále se však usiluje o izolaci všeobecností v rámci vzorů, ale komplexnost cestovního ruchu připouští celé spektrum motivů a chování, které v některých případech budou koexistovat nejen v rámci podobných seskupení, ale také napříč jednotlivci.

2.2 Systém cestovního ruchu

Podle Ritchie a Crouch (2003) je systém cestovního ruchu otevřeným systémem. Cestovní ruch je subjektem mnoha vlivů a tlaků, které vznikají vně tohoto systému. Toto se nazývá globální prostředí nebo-li makroprostředí. To tvoří široká skupina jevů, které všeobecně působí na všechny lidské aktivity, ale tyto jevy nejsou ve své podstatě charakteristické pro cestovní ruch. Naopak tzv. mikroprostředí je součástí systému cestovního ruchu, protože zahrnuje akce a aktivity entit v tomto systému a tak přímo působí na cíle každého člena systému ať jsou to jednotlivé společnosti nebo skupiny organizací představující destinaci.

Faktory makroprostředí lze rozdělit do šesti hlavních skupin vztahujících se k ekonomice, technologii, ekologii, politice, demografii a sociokulturní problematice.

V moderní éře reálné přírůstky v bohatství umožňují milionům lidí po celém světě zapojit se do cestování, s tím souvisí také vznik nových destinací cestovního ruchu. **Ekonomické prostředí** hluboce ovlivňuje cestovní ruch a mění bohatství destinací. **Technologie** produkuje změny zasahující nejvíce dopravu, její rychlost, kapacitu, bezpečnost apod. Dále se jedná o technologii informačních systémů (např. rezervace přes počítač), finančních systémů (např. kreditní karty), stravovacích a ubytovacích služeb. Tyto technologie a mnohé další způsobily revoluci v cestovním ruchu. V souvislosti s **ekologií** lze definovat několik otázek, které mohou mít nedožité následky na cestovní ruch a destinace cestovního ruchu. Jde o problematiku globálního oteplování, ozonové vrstvy v atmosféře, znečišťování vzduchu a další otázky. **Politika a politická situace** destinace také do jisté míry ovlivňují chod cestovního ruchu. Trendem jsou dnes tyto aspekty: mezinárodní komunikace, smlouvy, investice, obchod, cestování, dále redukce autoritativních režimů či rozšiřování demokracie. V neposlední řadě se týká politiky i otázka migrace a s ní související problémy. **Sociokulturní prostředí** formuje několik trendů: zvýšené vědomí o obrovské ceně prapůvodních kultur, větší úcta a tolerance k ostatním kulturám, chápání cestovního ruchu jako nástroje pro zlepšení životní úrovně rezidentů apod. **Demografie** z dlouhodobého hlediska představuje pro cestovní ruch velké možnosti i hrozby. Je nutné sledovat věkový profil populace přinejmenším v rozvinutých industrializovaných zemích, dalším trendem je zvyšující se příjem domácností, který však lidem ubírá volný čas, tzn.

dovolená nebo prázdniny jsou kratší, ale více frekventované. V poslední době má také vzdělání vliv na cestovní ruch. Vzdělání stimuluje touhu po cestování, zážitcích a poznání nových lidí a způsobů života.

Mikroprostředí tvoří dodavatelé - ti opatřují základní prvky, které dohromady formují celkový zážitek účastníka cestovního ruchu. Cestovní ruch úzce souvisí se službami. Velká část produktu je tvořena službami, které poskytují firmy prostřednictvím svých jednotlivých zaměstnanců. Tyto firmy formují cestovní ruch jakožto průmyslové odvětví. Dodavatele a účastníky cestovního ruchu spojují zprostředkovatelé jsou to např. lidé poskytující informace nebo také cestovní kanceláře. Dalším prvkem mikroprostředí jsou prostředky, které napomáhají efektivnímu fungování systému cestovního ruchu, jejich úkolem je zlepšování „toku“ peněz, informací, znalostí, služeb a lidí. Konkurenti jsou destinace, organizace a firmy, které mezi sebou soupeří o zákazníky. Lze říci, že vlastně nabízí podobné produkty v podstatě stejné skupině zákazníků. Obecně jsou konkurenti vnímáni jako vzájemní protivníci, ale stejně tak mohou mezi sebou spolupracovat. Vnitřní prostředí destinace je také prvkem mikroprostředí, neboť ovlivňuje její konkurenceschopnost. Aby byla destinace konkurenceschopná musí reálně fungovat jako celek. Musí existovat společný záměr napříč organizacemi, společnostmi, vládou, sítěmi a jedinci - to dohromady utváří destinaci. Rozhodujícím prvkem mikroprostředí je veřejnost a vše co s ní souvisí tzn. široká veřejnost, ministerstva, média, rezidenti, finanční instituce, různá občanská uskupení (např. ochránci přírody a životního prostředí, domorodé komunity, daňoví poplatníci a spotřebitelé) a organizovaná pracovní síla. Tak jako veřejnost může pomoci nebo naopak bránit v rozvoji destinace, stejně tak je zásadní, aby destinace budovaly dobré vztahy s veřejností (Ritchie a Crouch, 2003).

2.3 Předpoklady cestovního ruchu

Předpoklady cestovního ruchu jsou velmi dobře zpracovány odbornou literaturou Ritchie a Crouch (2003). Jádrem faktorů, které motivují jedince k výběru jedné určité destinace z obrovského množství ostatních destinací tvoří sedm klíčových pojmů: fyzická geografie, kultura a historie, mix aktivit, speciální události, suprastruktura destinace, zábava, tržní vazby. *Fyzická geografie a klima* zahrnuje přírodní atraktivitu krajiny, podnebí destinace a také povahu životního prostředí, v jehož rámci účastníci cestovního ruchu existují a užívají si destinace. Určuje také estetickou a vizuální podobu destinace. Tento rozsáhlý faktor nemají a ani nemohou mít lidé pod kontrolou. Fyzická geografie a klima je jediným parametrem jádra atraktivit, kolem něhož musí být kreativně vytvořeny další faktory. *Kultura a historie* může být také enormně důležitým faktorem. Otázkou je do jaké míry narušuje cestovní ruch místní kulturu a historii. Na druhou stranu kultura a historie destinace je opravdu silným magnetem pro potenciální účastníky cestovního ruchu. Problematika *tržních vazeb* je mimo kontrolu manažerů destinace. Jde o dimenzi, která zaopatřuje destinaci a buduje vazby mezi turistickými regiony.

Mix aktivit uvnitř destinace je jedním z nejkritičtějších aspektů a je také pod intenzivním dohledem a kontrolou manažerů. Tento aspekt dává značný prostor kreativitě a iniciativě. Význam aktivit v destinaci vzrůstá. Účastníci cestovního ruchu hledají zkušenosti a více než jen pasivní návštěvu. V problematice *speciálních událostí* jsou zainteresováni manažeři destinací, mohou ji velmi dobře kontrolovat. Pojem „speciální události“ se vztahuje na rozsáhlou řadu událostí, které vytvářejí vysoký stupeň zájmu a zainteresovanosti z řad návštěvníků i rezidentů. Široké spektrum těchto událostí zahrnuje jak tradiční skromné festivaly, tak „mega-akce“ jako jsou olympijské hry, mezinárodní výstavy a světové sportovní šampionáty. *Zábavní průmysl* zaujímá významné místo v cestovním ruchu - ať už se jedná o hraní hazardních her nebo živá vystoupení (koncerty, cirkusy, divadlo). Zábava může mít mezinárodní povahu, může přitahovat účastníky cestovního ruchu z celého světa. Suprastruktura se primárně skládá z ubytovacích možností, stravovacích služeb, dopravy a hlavních atraktivit. Dalšími neméně významnými předpoklady cestovního ruchu jsou prvky, které zvyšují půvab a kouzlo destinace - jsou to podpůrní činitelé a prostředky. Tyto prvky se rozdělují do

šesti skupin: *infrastruktura* (dopravní systém, bezpečnost, zdravotnická zařízení, apod.), *dostupnost* (formality, které je nutno vyřídit před vstupem do země), *podpůrné zdroje* (lidské zdroje a finanční kapitál), *pohostinnost* (pohostinnost a přátelskost rezidentů vůči návštěvníkům), *podnikatelský duch* (důležitost obchodního podnikání pro cestovní ruch) a *politická vůle* (vládní podpora cestovního ruchu v dané zemi).

2.3.1 Předpoklady cestovního ruchu s ohledem na téma bakalářské práce

Z hlediska fyzické geografie a klimatu České republiky lze předpoklady cestovního ruchu rozlišovat dle sezónnosti - zejména v letní sezóně se předpokládá vyšší návštěvnost destinace než v ostatních sezónách. Silným předpokladem cestovního ruchu v dané oblasti je zejména kultura a historie. Jedná se o předpoklady, které vznikly tvůrčí činností člověka. Do tohoto okruhu lze zařadit (upraveno podle Mariot, 1983):

- kulturně historické památky sakrálního typu (synagogy, židovské hřbitovy),
- kulturně historické památky světského typu (židovská ghetta nebo čtvrti)
- a památky nehmotné kultury (rodiště nebo místo pobytu významné osobnosti nebo místo národně významné události).

Dále jsou předpoklady cestovního ruchu v této oblasti modelovány:

- kulturními zařízeními (např. muzea, galerie, sbírky různých předmětů, knihovny)
- a kulturními akcemi (např. koncerty v synagogách), které zvyšují atraktivitu kulturně-historických památek.

S ohledem na historické předpoklady lze říci, že tato fakta jsou také velmi podstatná, neboť Židé se na našem území začali usazovat asi v 10. století. Podle odborného pramenu (Rozkošná, Jakubec 2004) se v moderní době spektrum židovských památek na území Čech neustále rozšiřuje. Značná rozdrobenost Čech na šlechtická území měla za následek usazování Židů na malých panstvích a na venkově. Z moderní doby se do židovské historie smutně zapsala tragédie tohoto národa za druhé světové války. Tato minulost může mít také značný vliv na motivaci jedinců, kteří navštěvují židovské památky. Dalším významným předpokladem týkajícího se dané problematiky

je podpora cestovního ruchu v této oblasti a s tím související péče o židovské památky a jejich zpřístupnění široké veřejnosti. O židovské památky pečuje Federace židovských obcí České republiky.

2.4 Účastník cestovního ruchu

2.4.1 Segmentace trhu cestovního ruchu

Typologie účastníků cestovního ruchu může posloužit jako dobrý podklad pro segmentaci trhu a tak pomoci navrhnout nové produkty pro určité skupiny zákazníků, na jaký typ účastníků cestovního ruchu se zaměřit, apod. Segmentace trhu je podle Horner a Swarbrooke (2003) primární technikou marketingu, která slouží k efektivnímu zacílení nabídky určitých výrobků či služeb na určité seskupení jedinců. Segmentace trhu používá pět hlavních kritérií:

- demografické (zahrnuje věk a životní cyklus rodiny),
- socioekonomické (obsahuje profesi, příjmy, společenskou třídu a vzdělání),
- geografické (závisí na sídle zákazníka),
- psychografické (toto kritérium se týká životního stylu, postojů a názorů, typů osobnosti apod.)
- a behavioristické (obsahuje různé pohledy na trh jako jsou důvody k nákupu, očekávané výhody, postoj k produktu a postavení uživatele).

2.4.2 Chování účastníků cestovního ruchu

Chování účastníků cestovního ruchu je určováno zejména motivačními a determinujícími faktory. Jak uvádí výše uvedená odborná literatura Horner a Swarbrooke (2003) motivační faktory zahrnují skutečnosti, které vedou jedince k potřebě rekreace či dovolené a aktivitám provozovaných ve volném čase (např. relaxace, klima, nostalgie, prohlídka památek, módnost, návštěva přátel, získávání nových znalostí, apod.). Determinující faktory určují zda jedinec odjede nebo neodjede na dovolenou a pokud odjede na dovolenou, pak determinující faktory určí jaké typy výletů podnikne. O tom zda zákazník bude moci někam jet rozhoduje např. disponibilní část příjmů, množství volného času, dostupnost informací, apod. Williams (1998)

rozeznává tři sady motivačních teorií, které ilustrují složitou problematiku motivace potencionálních účastníků cestovního ruchu. První teorie se zabývá problematikou změn ve vzorech chování tzn. distancovat se od norem a orientovat se směrem k dočasnému protikladu např. přemístění se do kontrastující destinace, klimatu, životního prostředí, apod. Druhá teorie klade důraz na pohyb účastníků cestovního ruchu, který je produktem kombinace faktorů vyzývajících jedince k opuštění jeho současné lokality a přilákat jej do jiné. Třetí teoretický přístup se obrací na vzory související s osobními charakteristikami jedince (odvážní lidé, důvěřiví lidé, apod). Dále třeba zmínit strukturu zážitků návštěvníka a to, jak souvisí s cestovním ruchem. Odborná literatura Williams (1998) uvádí pět bodů této struktury: *plánování cesty* (volba destinace, dopravy, ubytování, předchozí zkušenosti, apod.), *cestování, zážitky v destinaci* (např. prohlídka památek, nakupování suvenýrů, kontakt s místní komunitou, ubytování, atd.), *zpáteční cesta a zpětná vazba* (vzpomínky, suvenýry, spokojenost, nespokojenost, apod.).

2.4.3 Typy účastníků cestovního ruchu

Existuje mnoho různých typologií účastníků cestovního ruchu. Typologie je založena zejména na psychologických a motivačních aspektech.

Horner a Swarbrooke rozlišují (2003) sedm typů účastníků cestovního ruchu: *objevitelé* (hledají novinky nezakotvené v masovém cestovním ruchu, důležitý je pro ně kontakt s hostitelskou společností), *elitní účastníci cestovního ruchu* (mají zkušenosti s cestováním, využívají produkty „šité na míru“), *nekonvenční účastníci cestovního ruchu* (vyhýbají se ostatním účastníkům cestovního ruchu), *neobvyklí účastníci cestovního ruchu* (preferují individuální cestování, bez organizovaného programu, mají zájem o místní kulturu), *nastávající masoví účastníci cestovního ruchu* (navštěvují rekreační centra, vyhledávají to, co je jim blízké), *masoví účastníci cestovního ruchu* (očekávají standard zařízení, na který jsou zvyklí z domova) a *charteroví účastníci cestovního ruchu* (málo se zajímají o cíl cesty, ale chtějí si dovolenou užít dle svých představ a mít ubytování a stravování na jaké jsou zvyklí).

Dále s účastníkem cestovního ruchu souvisí pojmy heritage a dark tourism. *Heritage tourism* tvoří podskupina, kde je hlavní motivace návštěvy založena na

charakteristikách místa podle účastníka cestovního ruchu vnímajících jej jako součást svého vlastního dědictví. Odborná literatura Poria, Butler a Airey (2003) uvádí, že percepci lze považovat za relevantní faktor pro pochopení chování (potenciálních) účastníků cestovního ruchu. Heritage tourism tedy bere do úvahy sociopsychologické potřeby jedince. Destinace může mít pro různé účastníky cestovního ruchu různý význam. Odborníci na cestovní ruch si kladou otázku, zda může být chování lidí spojováno s tím, že historii považují za jejich vlastní dědictví. Na základě výzkumu se vyčlenily tři aspekty: **emoce**, které zahrnují možnost, že účastníci cestovního ruchu považují historii za jejich dědictví (a s vysokou pravděpodobností navštíví danou historickou atraktivitu ještě jednou); **prezentace historie**, kdy se návštěvníci chtějí něco dozvědět; **žádná spojitost s historií a dědictvím** např. při příležitosti vstupu zdarma. Na základě šetření Poria, Butler a Airey (2003) lze považovat toho, kdo vnímá místo jako součást svého personálního dědictví za základ fenoménu heritage tourism. Tito jedinci jsou rozlišitelní od ostatních svým chováním. Heritage tourism tedy logicky nezahrnuje osoby, které navštíví místo jen proto, že existuje a dále ty jedince, kteří jsou primárně motivováni přáním učit se. Wight a Lennon (2005) definují termín **dark tourism** jako situaci, kdy návštěvníci jsou přitahováni do místa, které je v asociaci s minulým nebo nedávným smrtelným incidentem nebo katastrofou. Tato místa lze rozlišit na primární síť (koncentrační tábory související s holocaustem, místo smrti světce) a sekundární síť (místo připomínající tragédii a smrt). Kontext je ještě rozšířen o vězení a pracovní tábory ve spojitosti s druhou světovou válkou.

2.5 Vybraná oblast

Podle pramenu Vystoupil a kol. (2006) Středočeský kraj disponuje výrazným potenciálem cestovního ruchu. Cestovní ruch zde ovlivňuje poměrně malá vzdálenost od Prahy, což je prakticky výhodné, protože obě oblasti mohou vzájemně do určité míry spolupracovat. V současné době je ve Středočeském kraji nejvíce praktikován poznávací cestovní ruch (hrady, zámky, technické památky, apod.), rekreační cestovní ruch (rekrace u vody), sportovní a aktivní cestovní ruch (cykloturistika, pěší turistika, atd.), agroturistika, profesní cestovní ruch (kongresy, obchodní jednání) a lázeňství (lázně Poděbrady). Středočeský kraj má dlouhou tradici a dobré podmínky pro vodní turistiku - v tomto má výsadní postavení řeka Berounka a Sázava, dále potom např.

Vltava. S vodní turistikou kontrastují zimní sporty, pro které Středočeský kraj nemá vhodné podmínky. Specifickými skupinami účastníků cestovního ruchu jsou osoby přijíždějící z profesních důvodů, děti, mládež, senioři a klienti lázní. Cestovní ruch se ve Středočeském kraji soustředí především na tuzemské návštěvníky. Hlavní skupinou jsou návštěvníci, kteří cestují do Prahy (preferují pobyt mimo hlavní město) a návštěvníci projíždějící krajem (jsou ochotni zde nějaký čas strávit). „Celková návštěvnost kraje daná počtem klientů v ubytovacích zařízeních a počtem přenocování je průměrná (okolo 810000 hostů v průměru let 2004-2005, z toho cca 250000 zahraničních účastníků cestovního ruchu)“, Vystoupil a kol. (2006, s. 116). Podle odborné literatury Toušek a kol. (2005) se ve Středočeském kraji nachází mnoho atraktivit přírodního a kulturního dědictví. Cenné přírodní lokality jsou začleněny v chráněných krajinných oblastech. Do Středočeského kraje zasahuje na severu CHKO Kokořínsko s významnými mokřady, na západě CHKO Křivoklátsko (biosférická rezervace UNESCO). Další přírodními atraktivitami jsou CHKO Blaník a CHKO Český ráj. Středočeský kraj disponuje také celou řadou významných kulturně-historických atraktivit, mezi nejvýznamnější z nich patří historické jádro Kutné Hory figurující na seznamu UNESCO, hrad Karlštejn s unikátní kaplí svatého Kříže, hrad Křivoklát, zámek Konopiště, zámek Dobříš nebo zámek Žleby. Ve Středočeském kraji se nachází významné poutní místo Svatá Hora. Základními cíli Středočeského kraje pro rozvoj cestovního ruchu jsou např. zvýšení počtu návštěvníků, prodloužit délku pobytu návštěvníků, vytvořit novou silnou image kraje jako cílové destinace cestovního ruchu, posílit pozici kraje jako doplňkové destinace pro návštěvníky přijíždějící do Prahy a jako rekreačního zázemí pro populaci hlavního města.

Praha je významným centrem střední Evropy. Mimořádnou hodnotu historického jádra vystihuje jeho zápis do seznamu světového dědictví UNESCO. Cestovní ruch je výrazným elementem zdejší ekonomiky. Jak uvádí publikace Cestovní ruch v regionech České republiky (2003, s. 17), podíl Prahy na celkovém počtu zahraničních účastníků cestovního ruchu v České republice činil v roce 2002 okolo 48% (38% české kraje a 14% moravské kraje). Praha dominuje i nejkvalitnější strukturou ubytovacích zařízení s vysokým podílem hostů. Mezi silné stránky Prahy patří mimo jiné všeobecně uznávaný *genius loci* města, dobrá materiální základna a infrastruktura cestovního ruchu. Rozvoj cestovního ruchu v Praze je podporován různými strategiemi, např.

posilování příznivé image Prahy v mezinárodním měřítku, zachovávat charakter jednotlivých částí města, zkvalitnění životního prostředí ve městě, dobrá kvalita a dostupnost informačních služeb, apod. Toušek (2005) uvádí, že největší počet návštěvníků Prahy směřuje do historického jádra města - největší městské památkové rezervace České republiky. Mezi hlavní atraktivy patří Staroměstské náměstí, Pražský hrad, Karlův most a Židovské muzeum (Praha: historická část' mesta, památky a kultura, 2002). Z pohledu kulturního vyžití jsou zde značné předpoklady v podobě mnohých muzeí (Národní muzeum, Židovské muzeum, Muzeum české hudby, atd.), galerií (Národní galerie, Galerie hlavního města Prahy, atd.) a pestré divadelní scény (Národní divadlo, Stavovské divadlo, Vinohradské divadlo, Státní opera, divadlo Rokoko, atd.). S Prahou jsou spojena jména mnohých významných osobností mezi něž patří např. Tycho de Brahe, Wolfgang Amadeus Mozart, Franz Kafka, Josef Václav Myslbek a další. Praha je také dějištěm různých kulturních akcí jako jsou např. mezinárodní hudební festivaly Pražské jaro nebo Pražský podzim, Letní slavnosti staré hudby, přehlídka her Williama Shakespeara Letní Shakespearovské slavnosti, tradiční festival klasické hudby Struny podzimu, atd. Za připomenutí stojí také kongresový cestovní ruch, který podporuje Prague Convention Bureau. Jak podotýká Oriška (2003, s. 21) v minulosti Praha hostila významné kongresové akce (např. v roce 2000 se zde konalo zasedání Mezinárodního měnového fondu a Světové banky a v roce 2002 Summit NATO). Závažný je problém Kongresového centra v Praze, které se potýká s nepříznivou finanční situací. Informační servis návštěvníkům Prahy i místním občanům zajišťuje Pražská informační služba pomocí svých středisek a další informační centra převážně soukromého charakteru.

2.6 Židovská historie v Čechách

Do střední Evropy Židé přicházeli jako potomci římských válečných zajatců v prvních stoletích našeho letopočtu, trvale se na českém území začali usazovat od 10. století. Do konce 11. století žili na českém území Židé jako svobodní lidé a živili se dálkovým obchodem. Od 13. století začaly ve městech vznikat oddělené židovské čtvrtě, v nichž byly soustředěny židovské domy. Panovník jim sice zajišťoval pobyt a ochranu, ale za to museli Židé platit poplatky (Bergerová, 1992, s. 23). Uvedené právní postavení Židů tak platilo od středověku v postatě až do 19. stol.

Zásadním zlomem v 15. století a na počátku 16. století bylo vypovězení židovského obyvatelstva z královských měst s výjimkou Prahy a Kolína - Židé se tedy začali stěhovat do menších poddanských měst a na šlechtická panství. Období druhé poloviny 16. století a počátku 17. století lze nazvat jako „zlatý věk“ dějin českých Židů. Hlavním centrem vzdělanosti byla Praha.

Během třicetileté války se odehrávala migrace Židů, kteří se v důsledku této skutečnosti usazovali v nových městech a obcích.

Roku 1724 proběhlo sčítání židovského obyvatelstva: mimo Prahu žilo kolem 30 000 Židů, proto vešly v platnost následující druhy zákonů: roku 1726 vznikl Familiantský zákon omezující počet židovských rodin v Čechách maximálně na 8 541 a to tím způsobem, že se směl oženit jen nejstarší syn v rodině. Dalším opatřením se stal tzv. Translokační reskript z roku 1726, který nakazoval, že Židé nesmí bydlet rozptýleně mezi křesťany - to znamenalo, že židovské domy musí být soustředěny do jedné ulice nebo čtvrti. Roku 1744 byli Židé vypovězeni z českého království. Návrat zpět jim byl povolen roku 1748 za vlády Marie Terezie pod podmínkou platit pravidelné roční tzv. toleranční daně (Putík, 2005).

Prvním krokem k emancipaci Židů se staly reformy Josefa II., který zrušil povinnost nosit vnější označení na oděvu, umožnil Židům studovat na všech školách s výjimkou teologické fakulty Karlovy univerzity a povolil zakládat tzv. normální židovské školy.

Roku 1848 došlo ke zlepšení postavení Židů ve společnosti: byl zrušen Familiantský zákon, Translokační reskript a toleranční daň, nastala úplná rovnoprávnost a mimo to bylo Židům přiznáno volební právo. Židům byla povolena svoboda stěhování, což podnítilo vzniky a zániky židovských náboženských obcí (tzv. základních jednotek židovské pospolitosti). Nejsilnější byla židovská komunita v Čechách na konci 19. století, roku 1880 tu bylo hlášeno 94 522 Židů.

Koncem 19. století na celém území Čech probíhaly antisemitské bouře a formovala se sionistická hnutí. Československá republika uznávala židovskou národnost - Židé se prosazovali i v politice např. nejznámějším židovským politikem byl Adolf Stránský, zakladatel Lidových novin.

Po Mnichovské dohodě bylo české pohraničí připojeno k německé říši . Ihned přišly v platnost Norimberské zákony – asi 25 000 Židů v pohraničí ztratilo občanská práva a nastalo stěhování do vnitrozemí nebo do zahraničí. V průběhu Křišťálové noci z 9. na 10. listopadu 1938 byla v okupovaném pohraničí vypálena řada synagog a obchodů a zdevastováno mnoho židovských hřbitovů (Pavlát, 2005).

Krátce po vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava následovala nařízení omezující Židy ohledně majetku, povolání. Židé byli vyřazeni z hospodářského života a izolováni od ostatních obyvatel prostřednictvím zákazů vstupovat na některá náměstí, ulice, do kaváren, restaurací apod. Pro Židy byla omezena nákupní doba, doba na úřadech, poštách a bankách, dále museli odevzdat: radiopřijímače, telefony, jízdní kola, šicí stroje, gramofony, lyže i domácí zvířata. Nesměli cestovat , svobodně se stěhovat, vzdělávat a od září roku 1941 museli být všichni starší 6 let označeni Davidovou hvězdou s nápisem Jude.

Konečným cílem nacistů bylo vyvraždit židovské obyvatelstvo. Z židovského obyvatelstva v předválečném Československu bylo vyhlazeno 272 000 mužů, žen a dětí (Franková, 2005).

3 CÍLE A METODY

3.1 Cíle a hypotézy

3.1.1 Hlavní cíl:

Hlavním cílem bakalářské práce je posouzení struktury židovského dědictví využívaného v produktech cestovního ruchu ve Středočeském kraji.

3.1.2 Dílčí cíle a hypotézy:

C1: Vytvoření územně lokalizované databáze památek židovské historie ve Středočeském kraji, potažmo v kraji Hlavního města Prahy.

C2: Kvantitativní zhodnocení typů památek využívaných v produktech cestovního ruchu ve výše zmíněných lokalitách.

C3: Vytvoření databáze produktů cestovního ruchu komercializujících památky židovského dědictví ve zvolených krajích.

C4: Kvantitativní zhodnocení produktů cestovního ruchu komercializujících památky židovského dědictví v daných krajích.

C5: Posouzení vztahu účastníků cestovního ruchu k vybranému produktu.

H1: Památky židovské historie jsou v daných lokalitách rozmístěny pravidelně.

H2: K nejčetnějším památkám židovské historie Středočeského kraje a kraje Hlavního města Prahy patří hřbitovy.

H3: Nabídka turistických produktů komercializujících památky židovské historie zvolených krajů je široká.

H4: K nejčastějším produktům patří produkty zařízení soustřeďujících sbírky.

H5: Existují specifické prvky produktu ve vztahu k účastníkovi cestovního ruchu.

3.2 Data a metody

Metodika bakalářské práce zahrnuje několik dílčích postupů a technik zpracování a výzkumu. Prvním krokem bylo studium odborných pramenů a literatury, která se věnuje dané problematice. Důkladné studium se věnovalo především těmto druhům pramenů: odborné knihy a publikace, sborníky, odborné časopisy, vysokoškolské učebnice, různé přehledy a statistiky a také internetové stránky. Odborná literatura byla hlavním podkladem pro sběr sekundárních dat a vytvoření databáze židovských památek ve zvolených krajích. Tato databáze byla posléze vytvořena pomocí systému Janitor 2.5.1. Základem pro získání primárních dat bylo dotazníkové šetření, které probíhalo formou řízených rozhovorů přímo v lokalitách.

Bibliografické záznamy, bibliografický soupis a citační odkazy na tištěné materiály se striktně drží pravidel daných časopisem *Tourism Management*. Bibliografické záznamy elektronických materiálů jsou založena na ČSN ISO 690-2. Tabulky a grafika jsou vypracovány podle pravidel daných Americkou psychologickou asociací (APA Style).

3.2.1 Památky židovské historie

Mezi památky židovské historie patří synagogy, židovské hřbitovy a židovská ghetta. Jak uvádí odborná literatura Pavlát (2005) *synagoga* je židovská modlitebna, která slouží pro bohoslužebná i společenská setkání a také ke studiu. Konstrukce synagogy se inspiroje v blízkovýchodních chrámech. Interiér bývá vyzdoben orientálními malbami, mozaikami, vitrážemi, závěsy, apod. bez obrazů či soch vyjevujících podoby lidí nebo bohů. Do synagogy by se podle tradice mělo sestupovat (měla by ležet pod úrovní země). Synagoga se může nacházet v jakékoliv budově za podmínky, že jedna její stěna musí být orientovaná směrem k Izraeli.

Židovské hřbitovy jsou přirozeně posledním odpočinkem židovských obyvatel a zároveň bývají ojedinělou uměleckohistorickou památkou a cenným dokladem vývoje židovské náhrobní plastiky. Historický význam některých židovských hřbitovů spočívá zejména v nápisech na náhrobcích, které tvoří důležitý pramen k dějinám Židů a také

v kulturně historickém významu některých význačných osobností, které jsou na některých hřbitovech pochovány (Hamáčková a Pařík, 2003).

Linhart a kol. (2004) vysvětlují pojem *ghetto* jakožto oddělenou část města, kde se směli usazovat židovští obyvatelé. V obecném slova smyslu lze ghetto chápat jako dobrovolnou nebo vnučenou izolaci od ostatní společnosti.

3.2.2 Databáze památek židovské historie ve Středočeském kraji

Při vytváření databáze bylo využito sekundárních zdrojů (Rozkošná, Jakubec 2004; Večeřová 2009; Oltová 2009; Chrastilová 2008; Čížek 1995-2010; czecot.cz; jewishmuseum.cz; Praha po stopách slavných - průvodce Prahou 2. díl; mikroregiondzbany.cz; infocentrum-brandysko.cz; infocentrum-kolin.cz; is.mb-net.cz; infocentrum.knihovna-rakovnik.cz; Veselý 2010). Databáze židovských památek byla vytvořena v prostředí Janitor 2.5.1, Cenia Web Services: cenia_b_auto_sde; cenia_b_ortogblm_sde; cenia_dmu25. Databáze vypovídá o struktuře alokace a povahy židovských památek ve Středočeském kraji a navíc také pro zajímavost v Hlavním městě Praha. V atributové tabulce je pro každou památku zaznamenána číselná identifikace ID. Přehled všech zaznamenaných objektů se stručnou informací doplňuje tabulka (viz příloha 3.), která je nedílnou součástí databáze.

3.2.3 Databáze produktů cestovního ruchu

Obdobně jako databáze památek byla sestavena také databáze produktů cestovního ruchu, které komercializují památky židovské historie. Jinými slovy, tato databáze shromažďuje cenné židovské pamětihodnosti výrazně využívané cestovním ruchem jako jsou expozice většinou sbírkového charakteru v rámci synagog případně židovských hřbitovů nebo židovská ghetta se zachovalými historickými domy. Jsou zde zahrnuty také prostory synagog, kde se nachází kulturní zařízení typu muzeum, galerie. Databáze pomíjí kraj Hlavního města Prahy, kterému dominuje světově proslulé Židovské muzeum a zaměřuje se výhradně na Středočeský kraj, kde židovské památky nedosahují takového věhlasu, který by si také zasloužily. Přehled všech zaznamenaných objektů se stručnou informací pro návštěvníky opět doplňuje tabulka (viz příloha 1.).

3.2.4 Návštěvníci

K dalším analýzám vedoucím k naplnění cíle práce byla data získána řízenými rozhovory prováděnými do standardizovaného formuláře (dotazníku). Jednotlivé části byly sestaveny vedoucím práce taktéž podle požadavků projektů Katedry obchodu a cestovního ruchu.

3.2.4.1 Dotazníkové šetření

Dotazování bylo provedeno celkem na dvou lokalitách. Jako první lokalitu jsem si zvolila Židovské muzeum v Praze vzhledem k jeho vysoké návštěvnosti. Formuláře jsem zadávala zejména u východu ze Starého židovského hřbitova. Jako druhou lokalitu jsem si vybrala synagogu v Kolíně, která se nachází nedaleko mého bydliště. Dotazníky jsem rozdávala vycházejícím návštěvníkům. Dotazníkové šetření probíhalo v rozmezí od konce dubna do začátku července 2010.

Použitý výběr lze označit za nahodilý. Jeho statistická věrohodnost byla posílena způsobem výběru konkrétních respondentů – dotazování bylo prováděno o víkendech i v pracovních dnech. Dotazování bylo prováděno dokud nebylo dosaženo stanoveného počtu dotazníků na každé lokalitě – 64.

3.2.4.2 Dotazovací nástroj

Pro každou lokalitu se nejdříve zjišťovala její *image* - respondenti byli požádáni, aby uvedli jedno slovo nebo slovní spojení, které je napadne v souvislosti s daným místem.

K průzkumu *emočních postojů* návštěvníků ke zvolenému místu byla využita sedmičlenná škála hodnocení následujících dvojic: spokojený - sklíčený, šťastný - nešťastný, uspokojený - neuspokojený, potěšený - našťvaný, uvolněný - znuděný, důležitý - bezvýznamný, svobodný - omezený, plný naděje - zoufalý, povzbuzený - uvolněný, vzrušený - klidný, rozrušený - otupený, nabuzený - nenabuzený, divoký - líný, přeplněný - nenaplněný, bdělý - ospalý, ovládající - ovládaný, dominantní - podřízený, ovlivňující - ovlivněný. Dotazovaní byli požádáni, aby uvedli míru od 1 do 7, jak na ně místo působí. Výše zmíněné dvojice byly do formuláře zařazeny v náhodném pořadí. Tento primární nástroj ke zkoumání zažívaných emocí na lokalitách byl doplněn ještě nástrojem sekundárním (schopnost vnímání místa), který se

skládal z následujících spojení: normální - překvapivé, běžné - vzácné, známé - nové, stejnorodé - různorodé, jednotvárné - rozmanité, srovnatelné - odlišné, symetrické - asymetrické, uspořádané - neuspořádané, řídké - husté, souvislé - nesouvislé, vzdálené - blízké, nenaplněné - přeplněné, maloměřítkové - velkoměřítkové, jednoduché - složité.

Tázaní dále měli za úkol definovat důvody jejich návštěvy daného místa (*motivace* k návštěvě) - těchto důvodů bylo celkem 32, opět náhodně poskládaných, např. relaxovat fyzickou rekreační činností, uvolnit se od každodenního stereotypu, zažít dobrodružství, potkávat nové lidi, poznávat nová místa, být s přáteli, něčemu se naučit, místo je blízko našemu ubytování/domovu, jde o památkový objekt, místo je umělecky/kulturně zajímavé, apod. Respondenti míru motivace posuzovali na základě stupnice od 1 do 5 (1 = zcela nevýznamný, 2 = spíše nevýznamný, 3 = nedokážu se rozhodnout, 4 = spíše důležitý, 5 = velmi důležitý). Významnost jednotlivých *rekreačních aktivit* byla sledována opět pomocí hodnotící škály v rozsahu 1-5. Jednotlivé rekreační aktivity se týkaly cykloturistiky, her s dětmi, nakupování, návštěv historických zajímavostí (hradů, zámků, apod.), návštěv muzeí, galerií, historických slavností apod., odpočinku, rekreačně-sportovních aktivit, pěší turistiky, pozorování přírody, pracovních aktivit, wellness aktivit a zábavy (včetně návštěv zábavních zařízení a akcí). Do závěru dotazníkového nástroje byla zahrnuta typická kritéria segmentace a sice: *demografická segmentace*: pohlaví (muž - žena), věk (roky: 18-25, 26-35, 35-45, 46-55, 56-65, 66-75, nad 75), místo bydliště (otevřená otázka - respondenti udávali obec a okres), délka aktuální dovolené (otevřená otázka - respondenti uváděli počet nocí). *Socio-segmentační kritéria* zahrnovala otázku na nejvyšší dokončené vzdělání respondenta (základní, střední bez maturity, střední s maturitou, vyšší odborné, vysokoškolské) a otázku ohledně jeho domácnosti (žiji s rodiči, svobodný/á, rozvedený/á nežijící s rodiči, bezdětní novomanželé nebo pár, rodina s nejmladším dítětem do 6 let, rodina s nejmladším dítětem nad 6 let, děti odrostlé, ale na nás závislé, děti nezávislé, hlava rodiny je již v důchodu, pracující osamělý vdovec/vdova, osamělý vdovec/vdova v důchodu). *Psychografické segmentační kritérium* reprezentovala otázka na preference výběru dovolené (upřednostňuji: nejlevnější nabídku uspokojující jen minimální nároky, nabídku nejvyšší kvality, nabídku v nejlepším poměru kvalita/cena) a na vztah k historii.

3.2.4.3 Zpracování výsledků

Pro popis použitých metod zpracování dotazníků byly použity nástroje deskriptivní statistiky. Hodnoty, které jsme zjistili během dotazníkového šetření je v první řadě výhodné nějak uspořádat, rozřadit - nejlépe pomocí **četností**. Pojem četnost znamená, že ke každé modifikaci statistického znaku je možné uvést kolikrát se ve zkoumaném souboru vyskytla. Rozdělení četností vzniká na základě skutečnosti, že každá hodnota statistického znaku je doplněna o její četnost. Ke každému statistickému znaku lze uvést přímo nějakou hodnotu (rozdělení četností) nebo jsou tyto hodnoty sdruženy do intervalů (intervalové rozdělení četností). Ve statistice se rozlišuje několik druhů četností. Absolutní četnost udává kolikrát se hodnota vyskytuje v souboru. Relativní četností se rozumí absolutní četnost vztažená na rozsah souboru a udává se většinou v procentech. Kumulativní četnost vzniká postupným načítáním absolutních četností. Relativní kumulativní četnost dostaneme postupným načítáním relativních četností. Rozdělení četností lze také znázornit graficky - k tomu slouží polygon a histogram četností. Polygon četností je spojnicový graf - na ose X se zobrazují hodnoty znaku a na ose y jeho četnosti. Histogram četností graficky vystihuje intervalové rozdělení četností. Na osu X se nanáší meze intervalů hodnot a nad těmito hodnotami se zakreslují sloupce, jejichž základna je totožná s šířkou intervalu a výška odpovídá četností znaku (Čermáková, Střeleček 1995).

Míry polohy popisují obecnou úroveň hodnot statistického znaku. Míry polohy se dělí na průměry a na ostatní střední hodnoty (medián, modus). Velmi rozšířenou modifikací průměru je aritmetický průměr, který vyjadřuje jaká část hodnot znaku připadá na jednu statistickou jednotku. Medián je prostřední hodnota ve skupině dat za podmínky, že jsou seřazena podle velikosti. Modus reprezentuje nejčastější hodnotu statistického znaku.

Míry variability udávají proměnlivost hodnot. Jak velká je tato proměnlivost (variabilita) hodnot lze určit pomocí těchto charakteristik: variační rozpětí, kvartilové rozpětí, rozptyl, směrodatná odchylka, variační koeficient. Variační rozpětí je rozdíl mezi extrémními hodnotami znaku - mezi minimem a maximem. Kvartilové rozpětí je rozdíl mezi horním a dolním kvartilem. Rozptyl je aritmetickým průměrem čtverců odchylek od aritmetického průměru a měří variabilitu nejen rozptýlení hodnot znaku okolo aritmetického průměru, ale také rozptýlení hodnot znaku mezi sebou. Rozptyl

umožňuje aplikaci složitých statistických metod (regrese, korelace, apod.). Směrodatná odchylka je druhá odmocnina rozptylu a využívá se při rozboru variability hodnot znaku. Variační koeficient je podílem směrodatné odchylky a aritmetického průměru a vyjadřuje z kolika procent se podílí směrodatná odchylka na aritmetickém průměru (Cihak.com 2008).

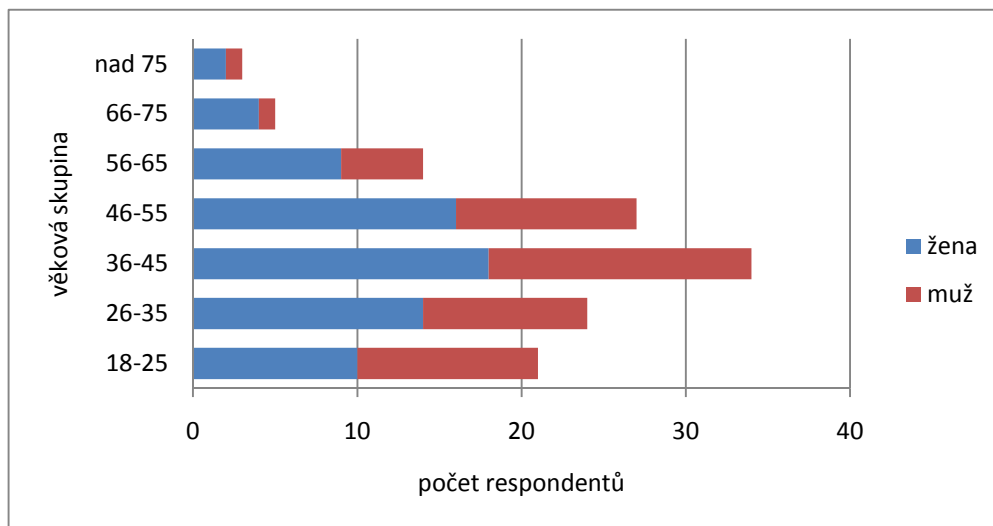
Jednosměrná (jednoduchá) *ANOVA* zkoumá vztah mezi intervalovou a jmenovitou proměnnou (faktorem). Cílem analýzy rozptylu je odhalit zda ve zkoumaném vzorku existující rozdíly v průměrech jednotlivých skupin (dle úrovně faktoru) jsou statisticky významné (tzn. existuje vztah mezi proměnnými) nebo nikoliv. V případě, že je hodnota p nižší než zvolená hladina významnosti, zamítáme nulovou hypotézu a znamená to, že mezi proměnnými je vztah. Pokud je p hodnota rovna nebo převyšuje vybranou hladinu významnosti, potom platí nulová hypotéza a lze tvrdit, že rozdíl mezi každým párem průměrů počítaných ze vzorku může být pouze následkem náhodného výběru, není tedy statisticky významný a tudíž mezi proměnnými není vztah. (Rimarcik.com 2010). Pokud existují významné rozdíly mezi výběrovými průměry, je třeba zjistit, které hodnoty vykazují významnou odchylku průměru. Touto problematikou (porovnáváním všech průměrů) se zabývá post-hoc analýza V bakalářské práci bylo využito Tukeyova testu.

3.2.4.4 Výsledky marketingového výzkumu

Pro lepší přehlednost bylo vyhodnocování dotazníků upořádáno dle základních segmentačních kritérií.

3.2.4.4.1 Demografická segmentace

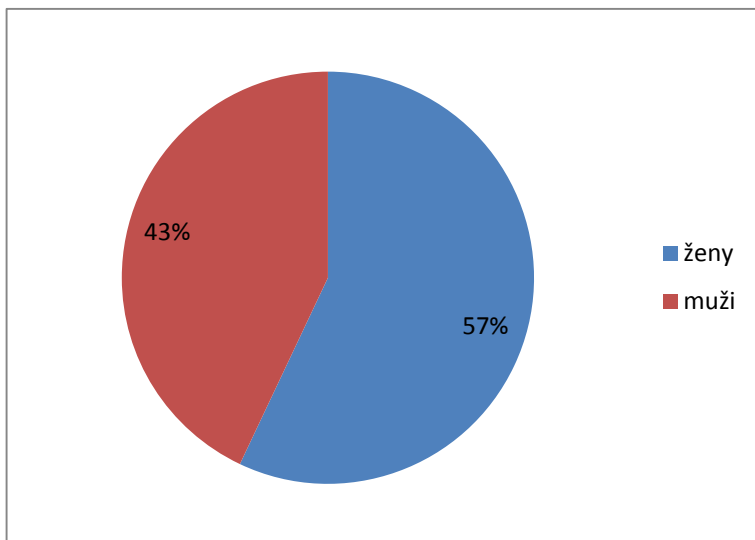
Obrázek 1. Pohlaví a věk respondentů.

Zdroj: Vlastní výzkum

Ve statistickém souboru převládá věková skupina 36-45 let (obrázek 1). Dále lze tvrdit, že ve zkoumaném vzorku mírně převládají ženy (57%) oproti mužům (obrázek 2.).

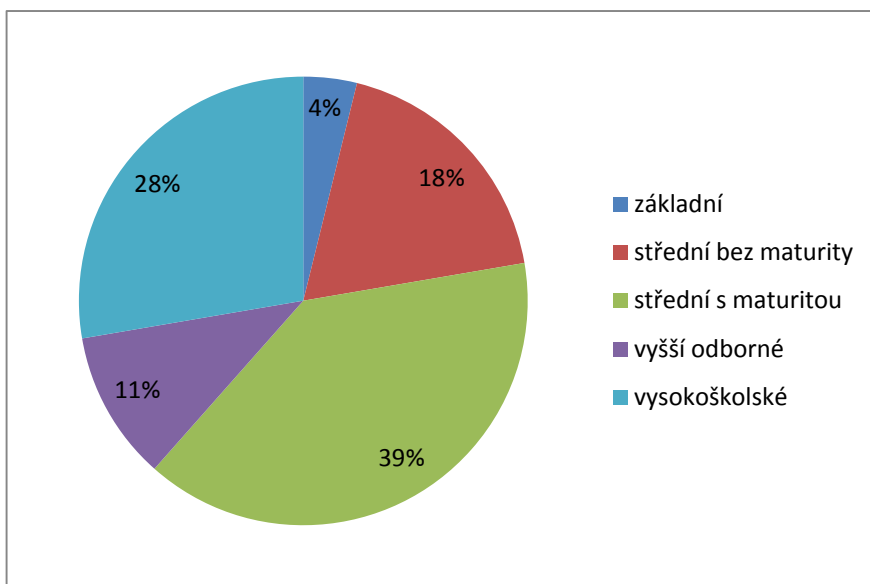
Obrázek 2. Pohlaví respondentů.

Zdroj: Vlastní výzkum

3.2.4.4.2 Socio-ekonomická segmentace

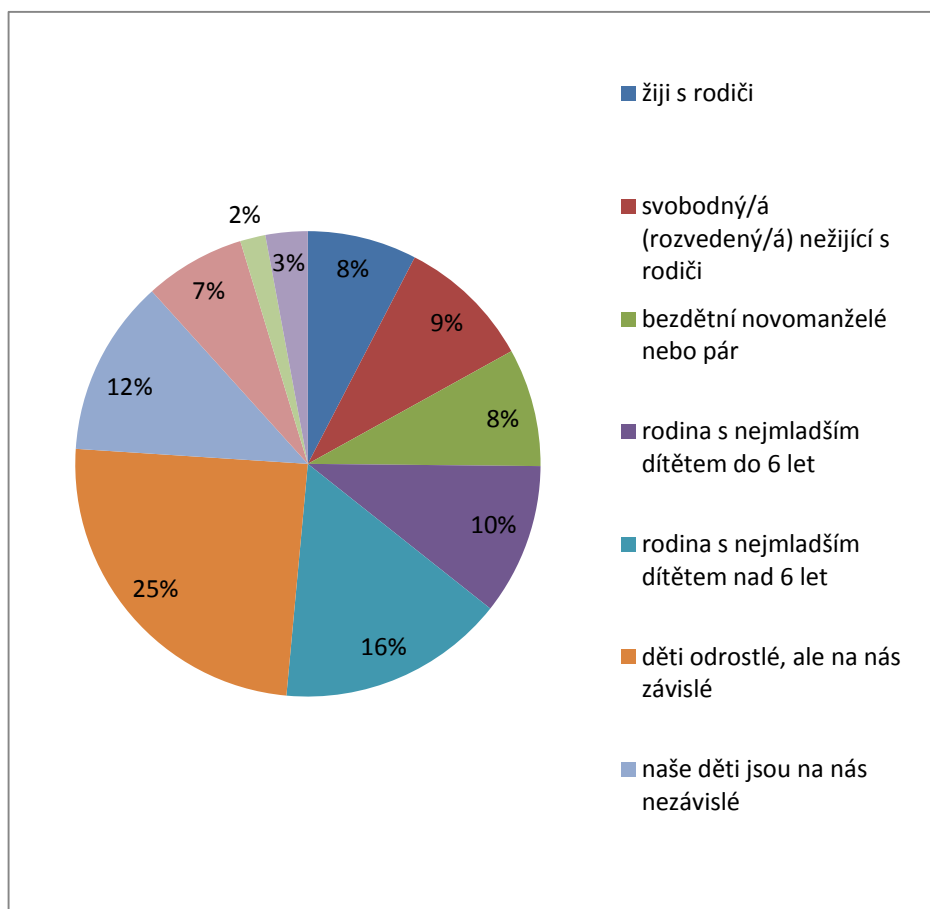
Obrázek 3. Dokončené vzdělání.

Zdroj: Vlastní výzkum

V náhodném výběru respondentů převládá střední vzdělání s maturitou (39%), dále je zde výrazněji zastoupeno také vysokoškolské vzdělání (28%), viz. obrázek 3.

Obrázek 4. Fáze životního cyklu.

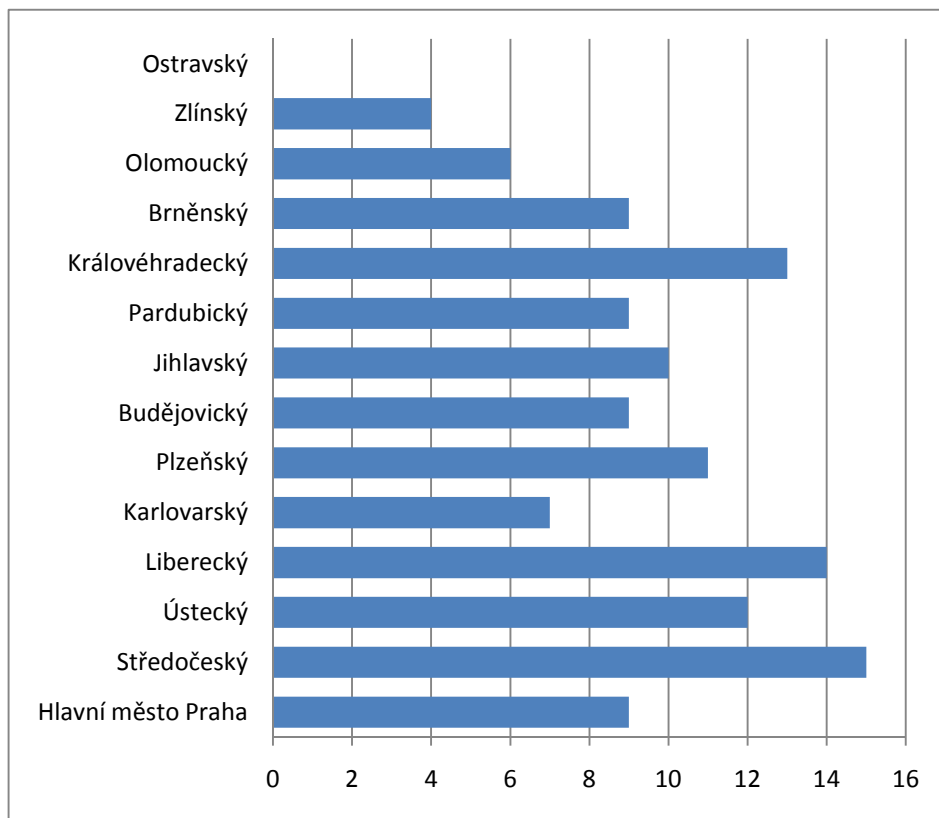

Zdroj: Vlastní výzkum

Z grafického znázornění (obrázek 4.) je patrné, že převažují respondenti s odrostlými dětmi, ale závislými na rodičích (25%) a dále rodiny s nejmladším dítětem nad 6 let (16%).

3.2.4.4.3 Geografická segmentace

Obrázek 5. Kraj bydliště respondentů.

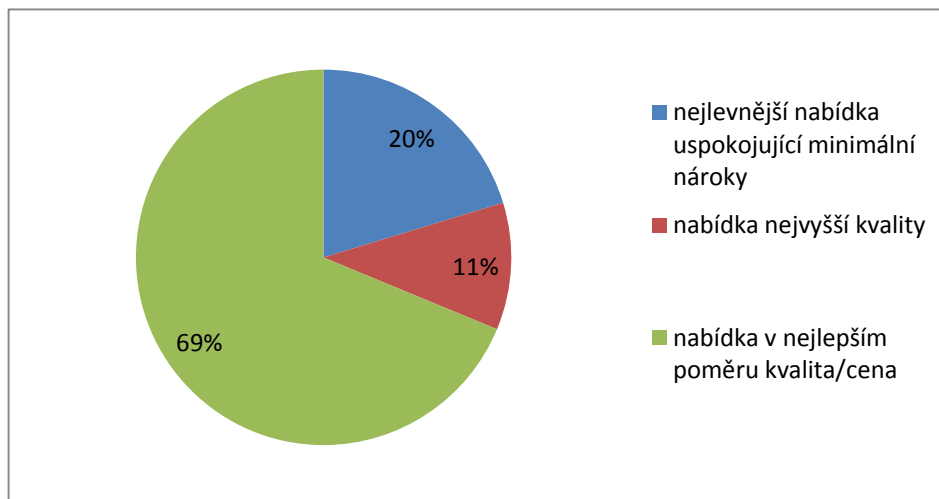

Zdroj: Vlastní výzkum

Největší množství respondentů pochází ze Středočeského kraje (12%), nejméně z moravských krajů a Karlovarského kraje (obrázek 5.).

3.2.4.4.4 Psychografická segmentace

Obrázek 6. Preference výběru dovolené.

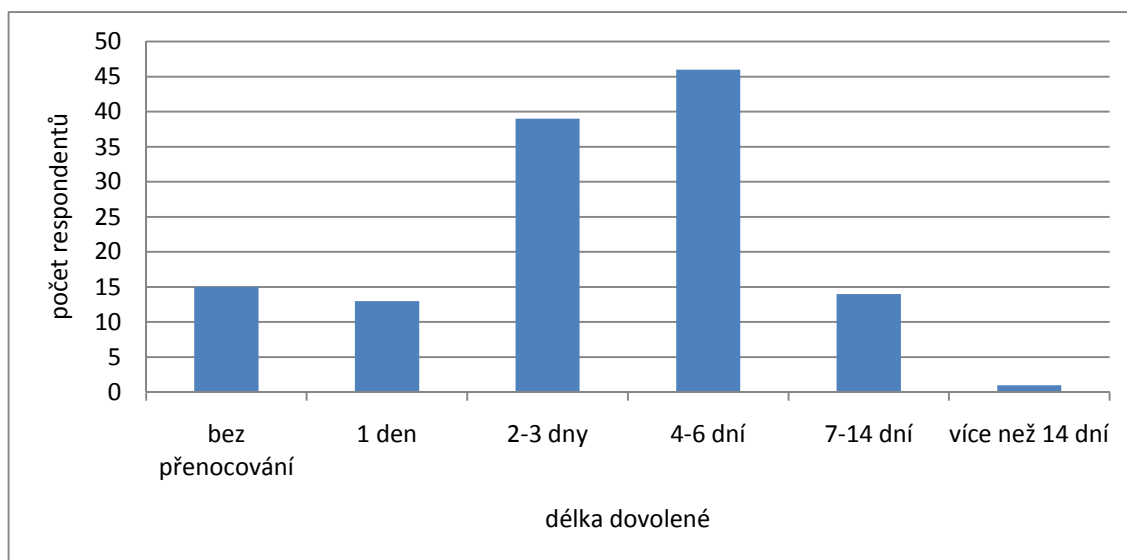

Zdroj: Vlastní výzkum

Při výběru dovolené tazatelé nejvíce upřednostňují nabídku v nejlepším poměru kvalita/cena (69%), (obrázek 6.).

3.2.4.4.5 Behavioristická segmentace ve vztahu k cestování

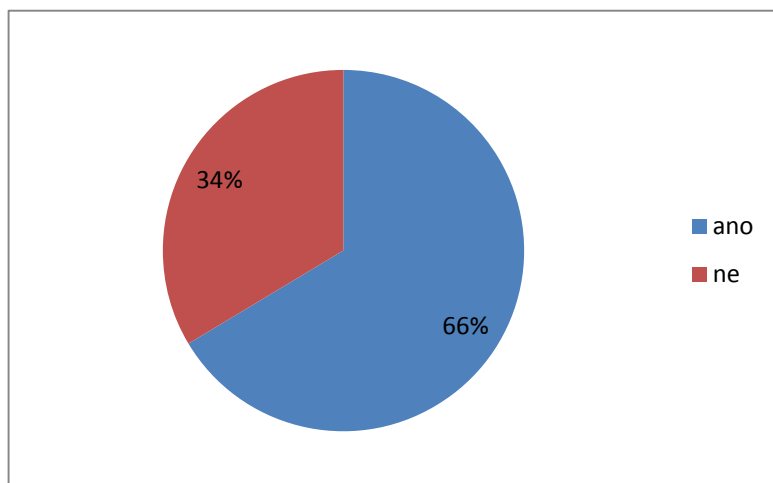
Obrázek 7. Délka dovolené.

Zdroj: Vlastní výzkum

Délka aktuální dovolené účastníků cestovního ruchu byla nejčtenější v období 4-6 dní (obrázek 7.).

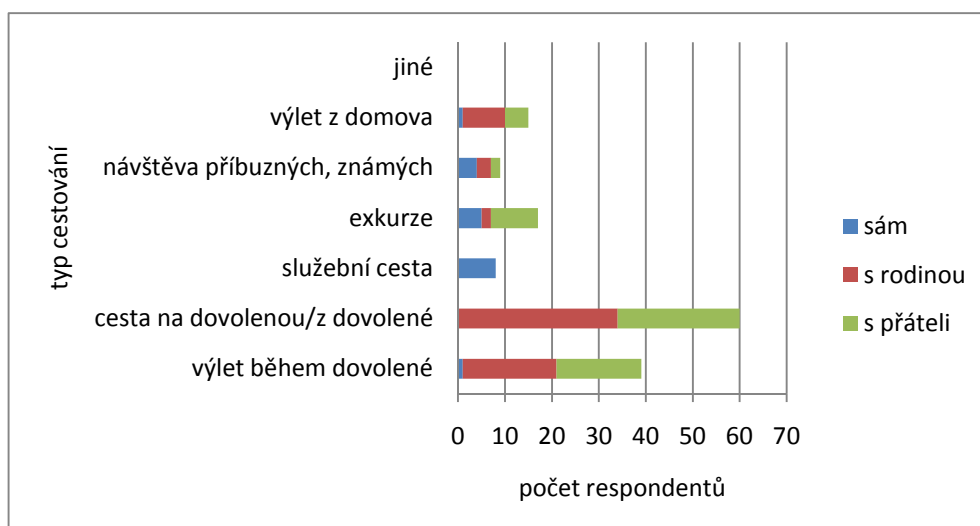
Obrázek 8. Opakovanost návštěvy.

Zdroj: Vlastní výzkum

66% dotazovaných ještě na vybraných lokalitách nebylo (obrázek 8.).

Obrázek 9. Typ cestování.

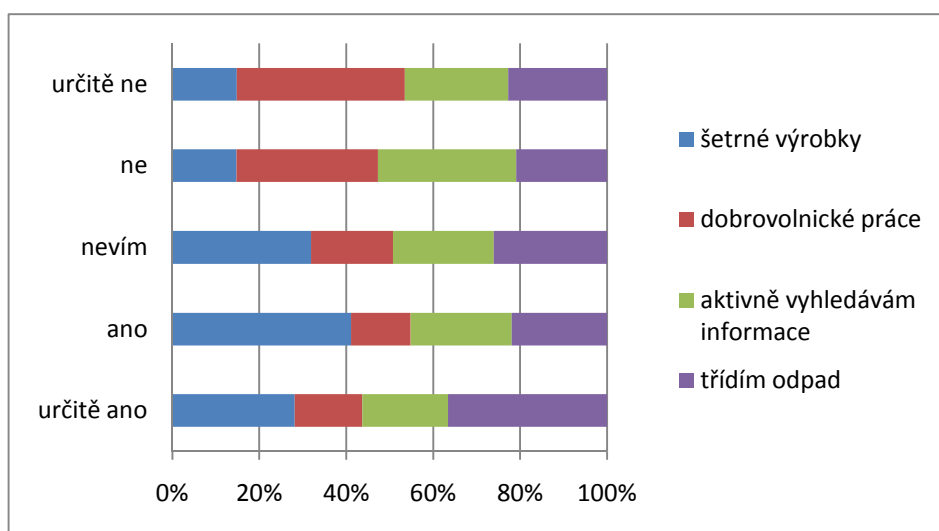

Zdroj: Vlastní výzkum

Nejčastěji cestovali lidé s rodinou nebo přáteli v rámci cesty na dovolenou/z dovolené a v rámci výletu během dovolené (obrázek 9.).

3.2.4.4.6 Behavioristická segmentace ve vztahu k prostředí

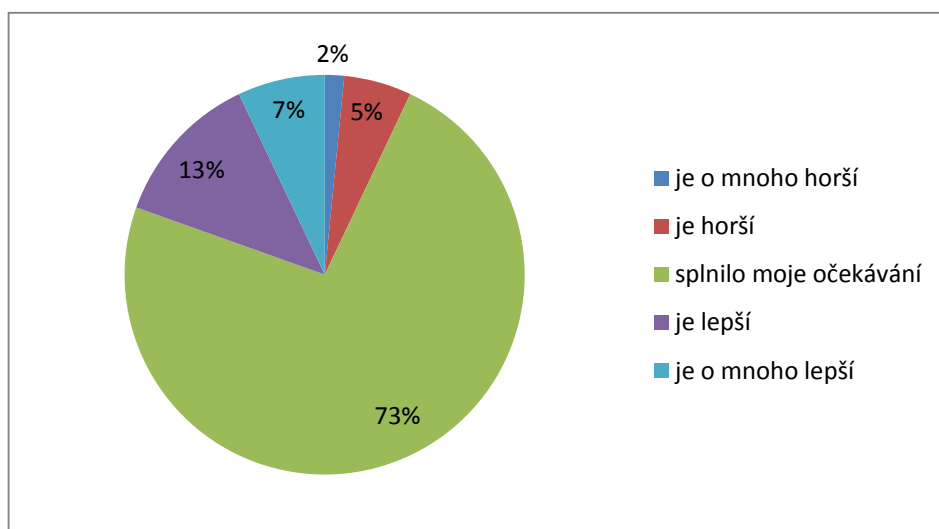
Obrázek 10. Vtah k životnímu prostředí.

Zdroj: Vlastní výzkum

Lidé se snaží kupovat šetrné výrobky a třídít odpad (obrázek 10.).

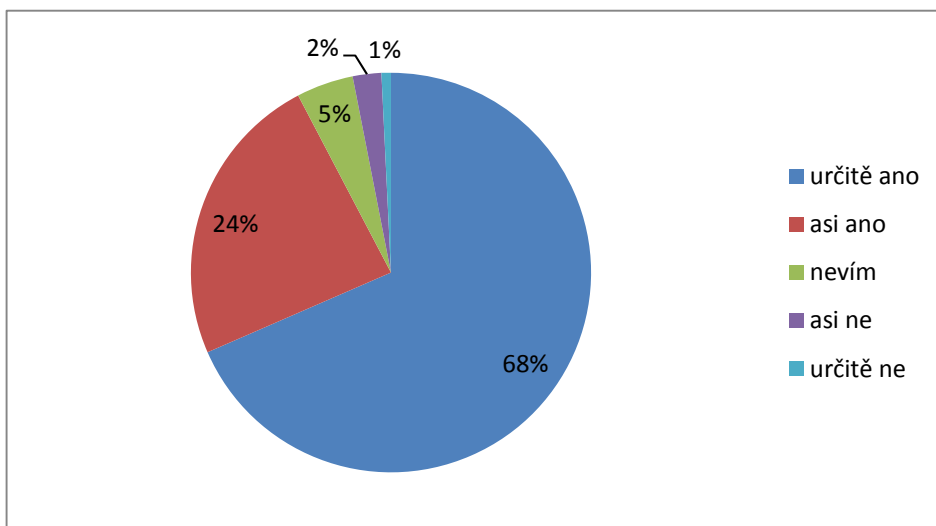
Obrázek 11. Působení místa ve vztahu s očekáváním.

Zdroj: Vlastní výzkum

Navštívené místo ze 73% splnilo očekávání účastníků cestovního ruchu (obrázek 11.).

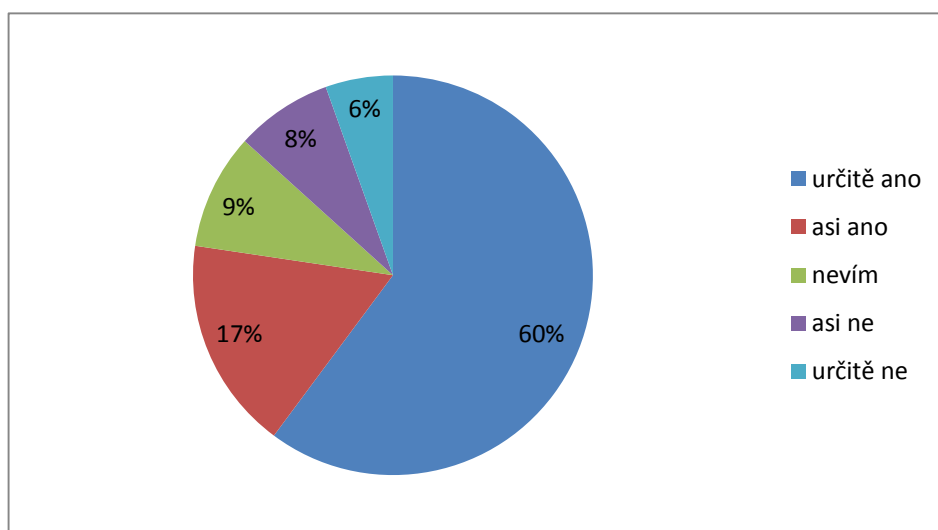
Obrázek 12. Působení místa v interakci s vynaloženým časem, penězi a úsilím.

Zdroj: Vlastní výzkum

Ve většině případů (68%) určitě stálo návštěvníkům shlédnutí daného místa za vynaložený čas, peníze a úsilí (obrázek 12.).

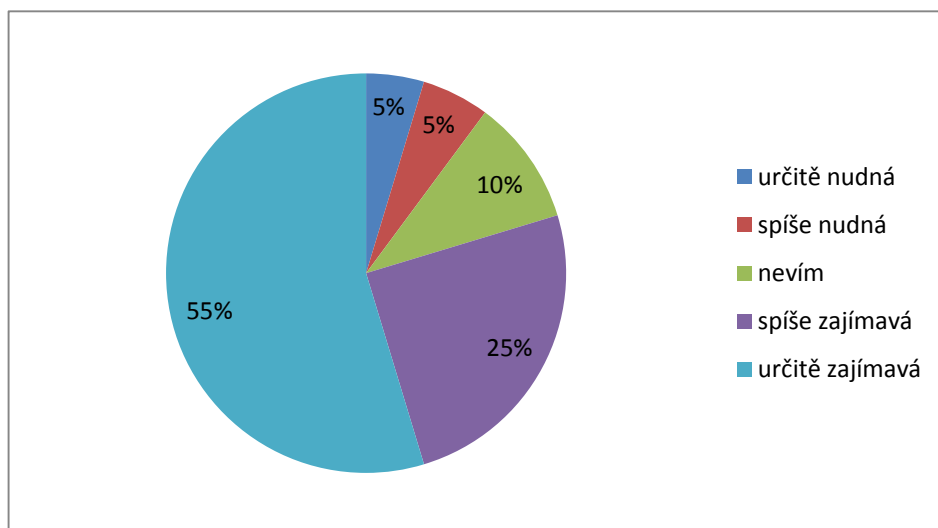
Obrázek 13. Doporučení lokalit svým známým.

Zdroj: Vlastní výzkum

Celých 60% respondentů určitě doporučí lokality svým známým (obrázek 13.).

Obrázek 14. Vztah návštěvníků k historii.

Zdroj: Vlastní výzkum

Většina návštěvníků (55%) shledává historii za určitě zajímavou disciplinu (obrázek 14.).

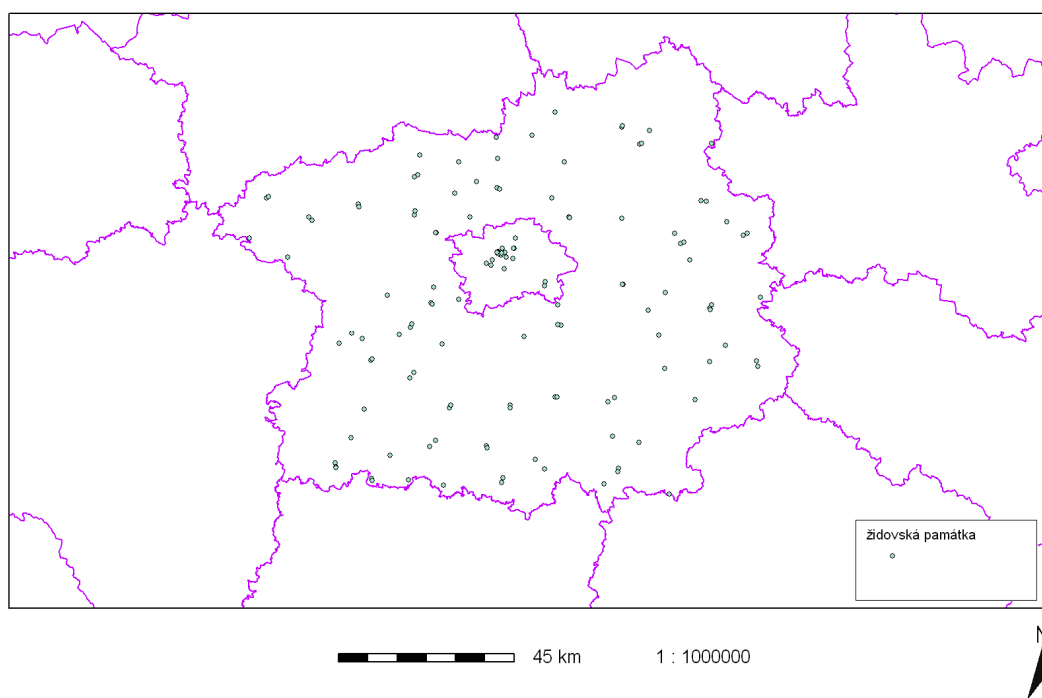
4 VÝSLEDKY

4.1 Památky židovské historie ve Středočeském kraji

4.1.1 Územně lokalizovaná databáze památek židovské historie ve Středočeském kraji

Vytvořená databáze (obrázek 15.) je ilustrací pro člověka, který má zájem vytvořit si představu o struktuře hmotného židovského dědictví v daných lokalitách. Evidence byla zpracována, tak aby zahrnovala co největší možné množství židovských památek, ale na druhou stranu není vyloučené, že studiem různých nově dostupných historických pramenů a archiválií se objeví další pamětihodnosti židovské historie na našem území. Do databáze je pro komparaci zahrnut i kraj Hlavního města Prahy.

Obrázek 15. Územně lokalizovaná databáze židovských památek.

Zdroj: Vlastní výzkum

4.1.1.1 Rozmístění židovských památek

Z vytvořené databáze vyplývá, že židovské pamětihodnosti se nachází zejména ve městech. Prostor je také zahuštěn památkami v menších sídlech.

Komparace s Hlavním městem Prahou: tato lokalita se vyznačuje menší rovnoměrností rozmístění památek židovské historie. Židovské památky jsou koncentrovány do židovské čtvrti Praha Josefov.

4.1.1.2 Četnosti a charakter jednotlivých typů židovských památek

Synagogy mají v kraji poměrně vysoké zastoupení - databáze v této bakalářské práci jich eviduje celkem 48. Budovy lze diferencovat na základě podoby (původní, přestavba), využitelnosti (obytný dům, sklad, kulturní zařízení, sídlo určité církve, muzeum, apod.) a stavu (rekonstrukce, žalostný stav, pouze zbytky). Synagogy jsou většinou náhradami za starší modlitebny. Některé byly necitelně a nevhodně přestavovány na obytné domy. K původnímu bohoslužebnému účelu se dnes nevyužívá ani jedna. Řada synagog již neexistuje, protože byly zbourány zejména v 50. a 60. letech 20. století.

Komparace s Hlavním městem Prahou: synagogy jsou zastoupeny více než hřbitovy. Synagog podle dostupných zdrojů lze napočítat celkem 13. Svému původnímu bohoslužebnému účelu jich slouží celkem 5. Více jak polovina z nich jsou objekty patřící Židovskému muzeu.

Židovských hřbitovů eviduje databáze celkem 61 (tato suma značně převyšuje počet synagog). Opodstatnění tohoto jevu lze spatřovat ve skutečnosti, že v jedné oblasti je jeden starý a jeden nový hřbitov a také je nutné brát v úvahu účel hřbitova jako takový. Databáze mimo jiné zahrnuje židovské hřbitovy, které jsou součástí komunálních hřbitovů. Některé židovské hřbitovy byly zasaženy vandalismem a záměrně demolovány, jiné hřbitovy jsou naopak po rekonstrukci, je o ně dodnes pečováno a mohou se těšit zájmu a obdivu široké veřejnosti. K původním účelům slouží jen něco málo z nich. Mnohé židovské hřbitovy mají velice cenné náhrobní kameny různých stylů.

Komparace s hlavním městem Prahou: židovských hřbitovů lze na tomto území identifikovat celkem 8. Tento počet nepřevyšuje sumu synagog.

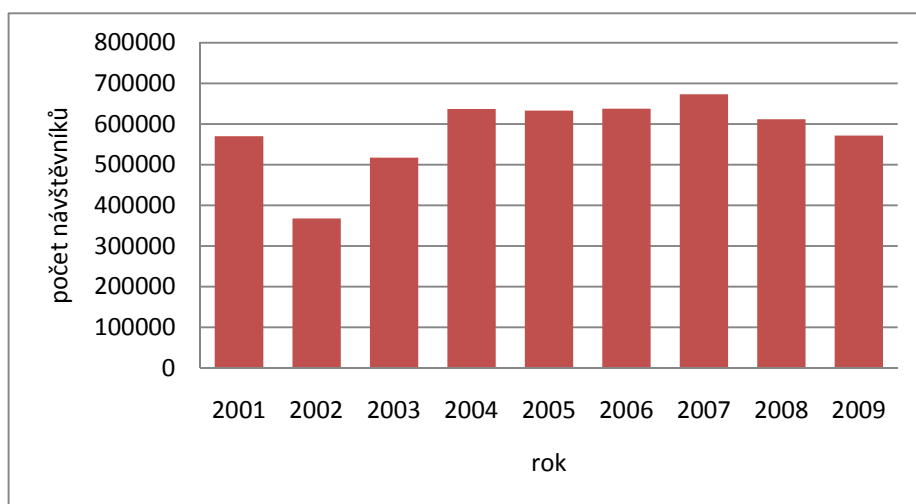
Do databáze jsou koncipována dvě významná *ghetta* (v Kolíně a v Březnici) a *rodný dům* nadaného židovského básníka Jiřího Ortena v Kutné Hoře.

Komparace s Hlavním městem Prahou: tato oblast zahrnuje jedno ghetto v Praze - Josefově a 6 ostatních atraktivit spojených s narozením nebo pobytem významné osobnosti židovského původu ve městě.

4.1.2 Návštěvnosti vybraných židovských památek

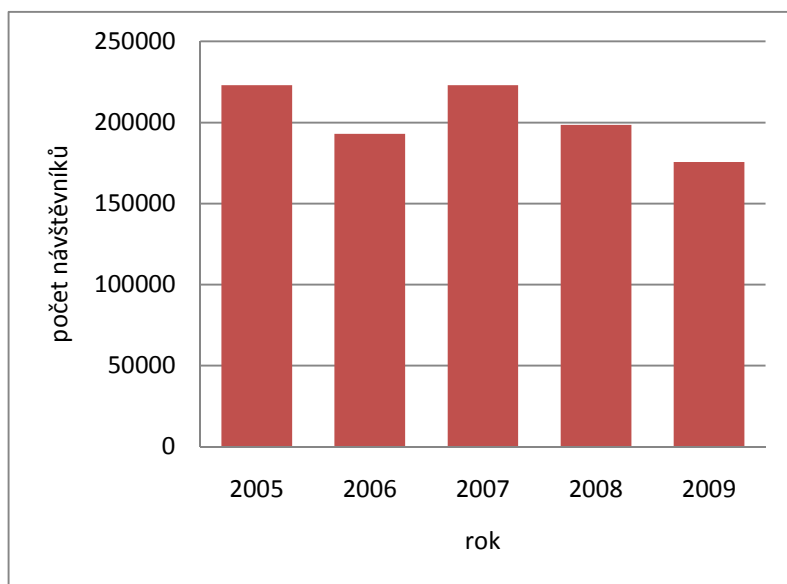
Zkoumání problematiky návštěvnosti židovských památek ve Středočeském kraji a Hlavním městě Praze bylo složitým úkolem, neboť neexistuje žádná ucelená koncepce statistik návštěvností židovských památek. Sumarizace dat přináší pouze statistiku návštěvností Židovského muzea v Praze (obrázek 16.), Staronové synagogy (obrázek 17.), Jeruzalémské synagogy (obrázek 18.), synagogy v Kolíně (obrázek 19.) a Rabasovy galerie v Rakovníku (obrázek 20.), která se nachází v prostorách tamní synagogy. Zdrojem informací zde byly internetové stránky Židovského muzea v Praze, instituce Nipos, Federace židovských obcí a Městské informační centrum Kolín.

Obrázek 16. Návštěvnost Židovského muzea v Praze.

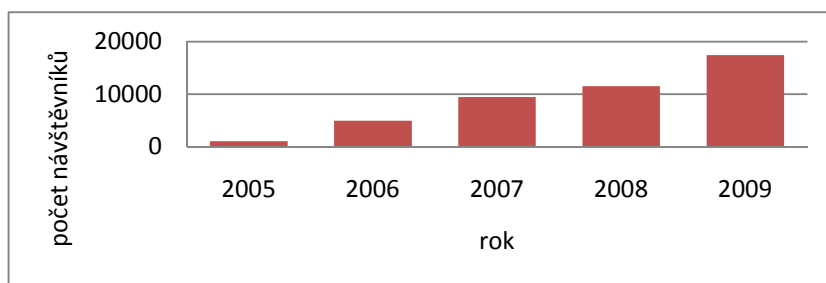
Zdroj: Jewishmuseum.cz 2004-2008

Obrázek 17. Návštěvnost Staronové synagogy v Praze.

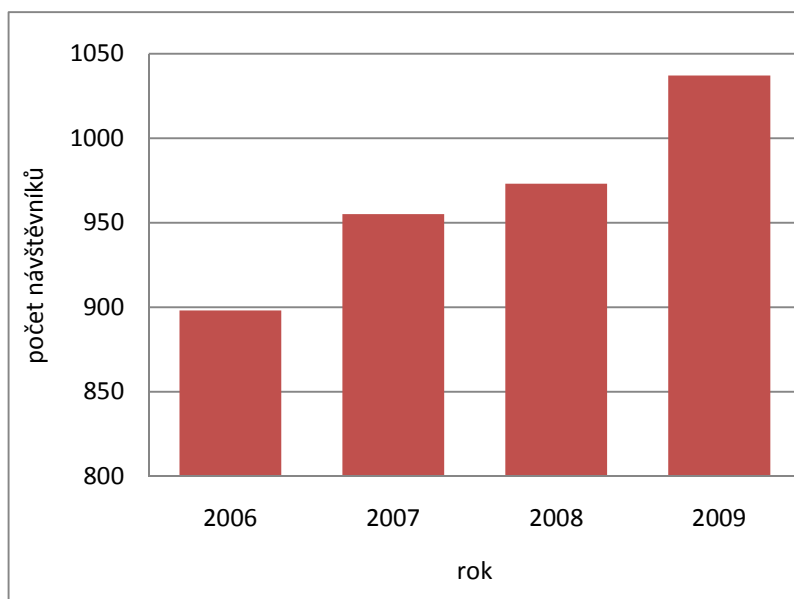
Zdroj: Veselý 2010

Obrázek 18. Návštěvnost Jeruzalémské synagogy v Praze.

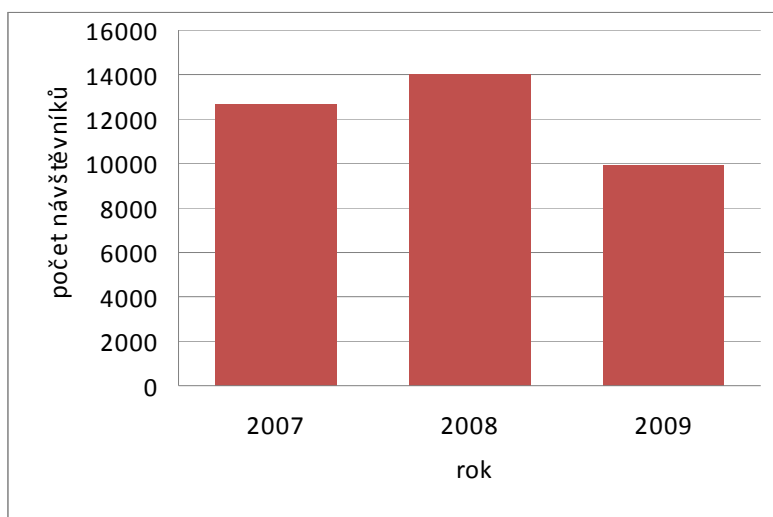
Zdroj: Veselý 2010

Obrázek 19. Návštěvnost synagogy v Kolíně.

Zdroj: Městské informační centrum Kolín

Obrázek 20. Návštěvnost Rabasovy galerie v Rakovníku.

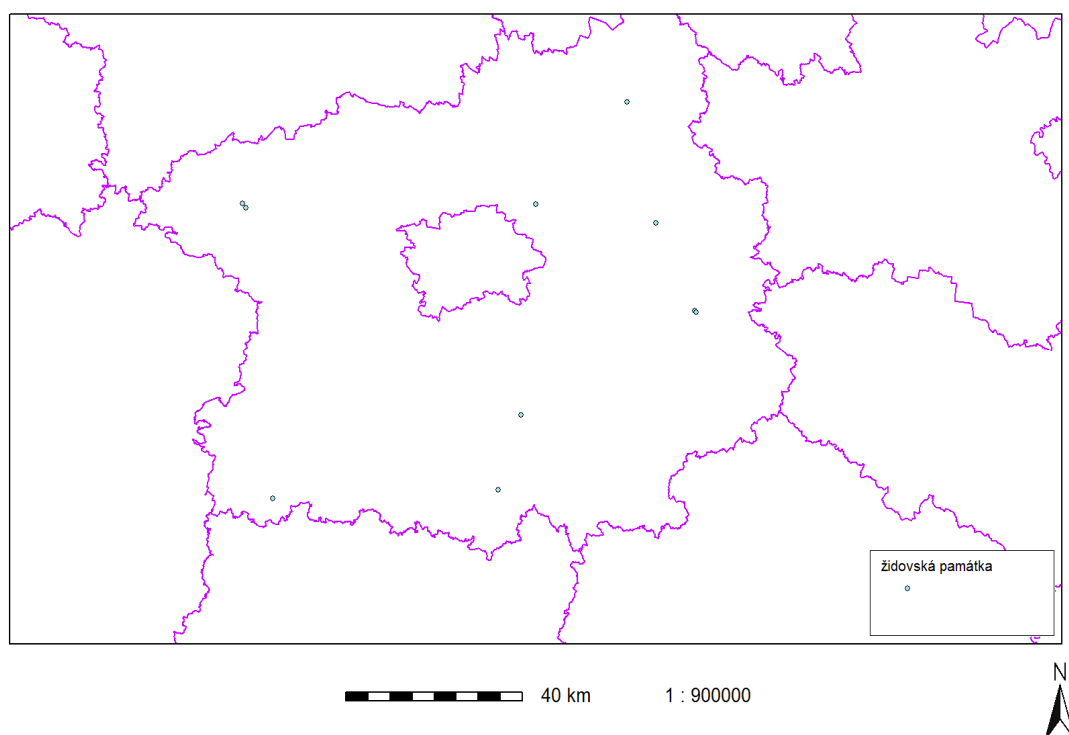
Zdroj: Nipos-mk.cz 2009

4.2 Produkty cestovního ruchu komercializující židovské památky ve Středočeském kraji.

4.2.1 Územně lokalizovaná databáze produktů

Tato databáze (obrázek 21.) zahrnuje ty židovské památky, které jsou významným produktem cestovního ruchu. Tyto památky nabízejí návštěvníkům zajímavé expozice nebo sbírky související s židovskou kulturou nebo historií a jsou prezentovány jako historicky cenné památky, které stojí za vidění. Případně zde nalezneme prostory synagog, které jsou využity jako muzeum či galerie a zachovalá židovská ghetta a hřbitovy.

Obrázek 21. Produkty cestovního ruchu.

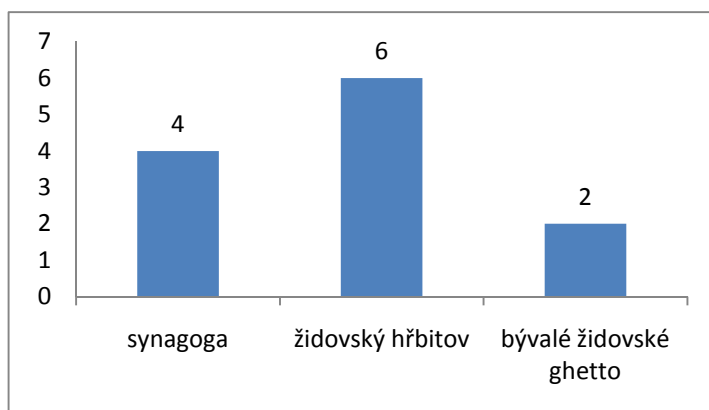

Zdroj: Vlastní výzkum

4.2.1.1 Kvantitativní zhodnocení produktů

Kvantitu židovských památek jakožto produktů (objektů) cestovního ruchu nejlépe vystihuje obrázek 22., kde je patrné, že nabídka turistických produktů komercializujících památky židovské historie ve Středočeském kraji není nijak široká.

Obrázek 22. Kvantitativní zhodnocení produktů.

Zdroj: Vlastní výzkum

4.2.1.2 Co nabízejí produkty svým návštěvníkům

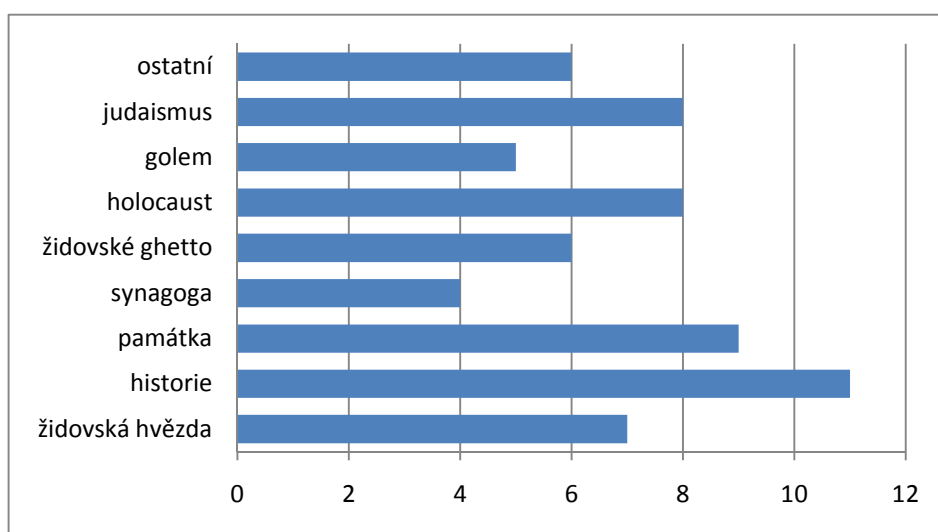
Produkty nabízejí svým návštěvníkům v rámci objektů především zajímavé expozice (sbírky). Tyto expozice jsou věnovány židovskému náboženství, životu židovských občanů v určité oblasti nebo obětem holocaustu.

4.3 Vybraný produkt cestovního ruchu

Základem pro posouzení vztahu účastníka cestovního ruchu k vybranému produktu se staly výsledky dotazníkové šetření. Takto byly zkoumány dva produkty ve dvou rozdílných lokalitách (Židovské muzeum v Praze a synagoga v Kolíně).

4.3.1 Image

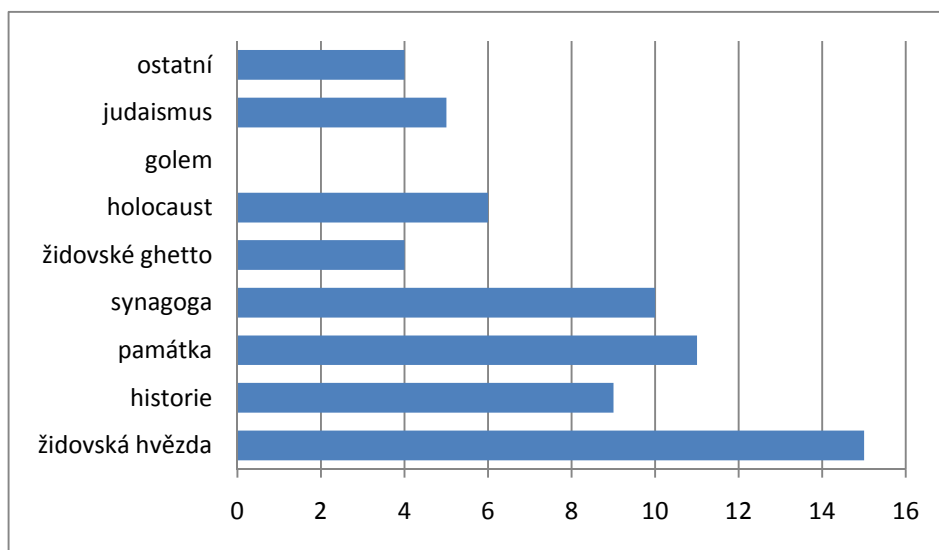
Obrázek 23. Image - Židovské muzeum v Praze.

Zdroj: Vlastní výzkum

Ve spojitosti s Židovským muzeem v Praze se nejvíce lidem vybavila slova typu: historie a památka (obrázek 23.).

Obrázek 24. Image - Synagoga v Kolíně.

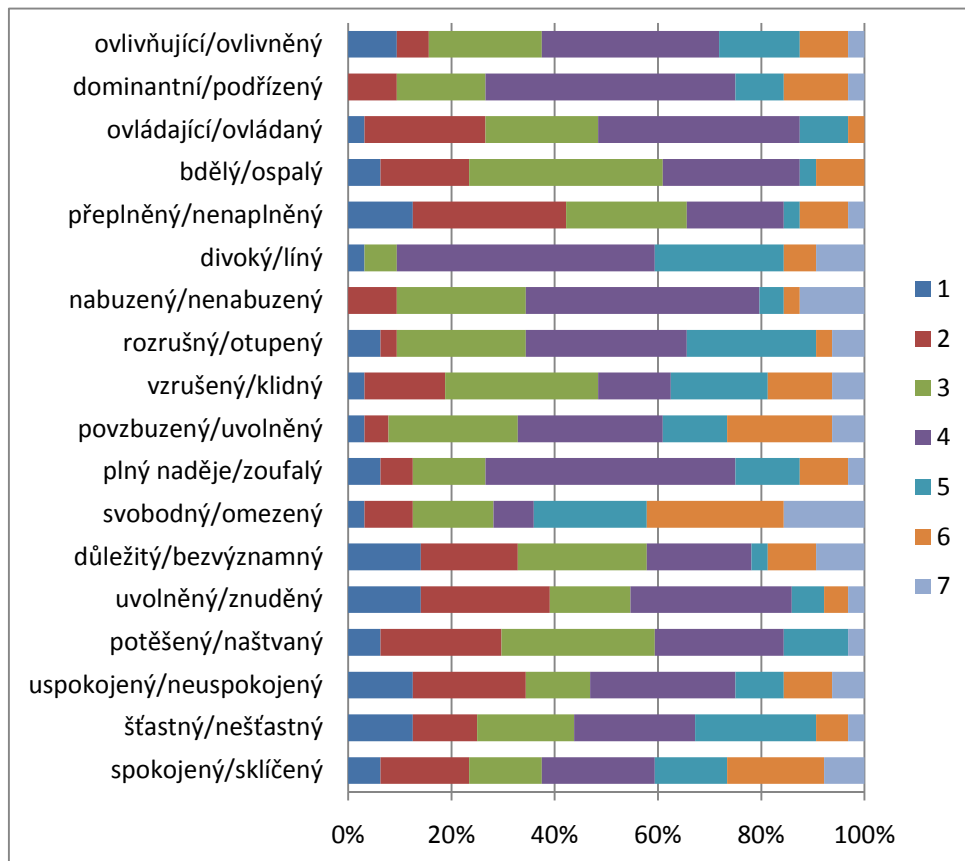

Zdroj: Vlastní výzkum

Při návštěvě kolínské synagogy se lidem nejvíce vybavilo slovní spojení židovská hvězda, památka a synagoga (obrázek 24.).

4.3.2 Zažívané pocity na lokalitách

Obrázek 25. Zažívané pocity - Židovské muzeum v Praze.

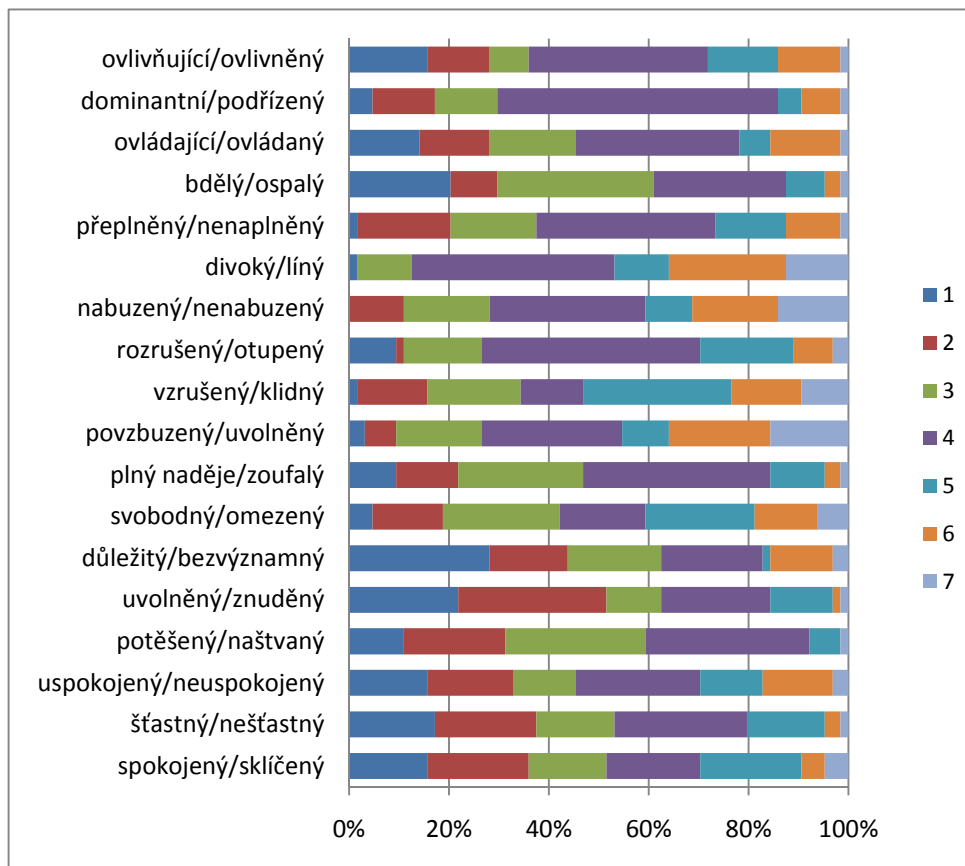

Zdroj: Vlastní výzkum

Pozn.: 1 - zažívám pocit vlevo, 4 - neutrální postoj, 7 - zažívám pocit vpravo.

Pokud se podíváme na pocity „určitě zažívám“, pak nejčetnější je pocity jsou „důležitý“ a „uvolněný“. Nejvíce se dotazovaní nemohli rozhodnout v případech „divoký/líný“. Lze si také povšimnout výraznějšího zastoupení pocitů „přeplněný“ a „omezený“ (obrázek 25.).

Obrázek 26. Zažívané pocity - Synagoga v Kolíně.

Zdroj: Vlastní výzkum

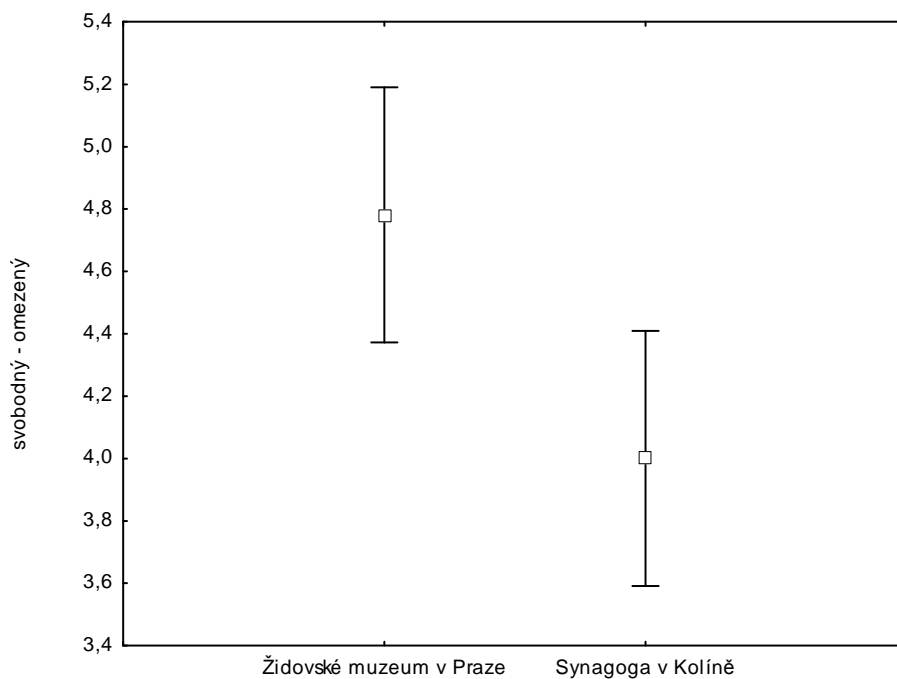
Pozn.: 1 - zažívám pocit vlevo, 4 - neutrální postoj, 7 - zažívám pocit vpravo.

Nejvíce se návštěvníci ztotožnili s pocitem „důležitý“, „uvolněný“, „nenabuzený“, „klidný“. Nejvíce nerozhodných osob bylo u páru „dominantní/podřízený“ (obrázek 26.).

	Židovské muzeum v Praze		Synagoga v Kolíně		F	
	průměr	s.odch.	průměr	s.odch.		
spokojený - sklíčený	4,08	1,74	3,41	1,70	4,8922	*
šťastný - nešťastný	3,64	1,58	3,19	1,52	2,7369	n.s.
uspokojený - neuspokojený	3,53	1,73	3,56	1,74	0,0104	n.s.
potěšený - naštvaný	3,27	1,30	3,09	1,22	0,5958	n.s.
uvolněný - znuděný	3,17	1,52	2,84	1,51	1,4993	n.s.
důležitý - bezvýznamný	3,45	1,81	3,02	1,79	1,8876	n.s.
svobodný - omezený	4,78	1,71	4,00	1,59	7,1344	**
plný naděje - zoufalý	3,95	1,33	3,44	1,30	4,9489	*
povzbuzený - uvolněný	4,28	1,47	4,58	1,65	1,1517	n.s.
vzrušený - klidný	3,92	1,58	4,34	1,59	2,2778	n.s.
rozrušený - otupěný	4,00	1,38	3,97	1,37	0,0165	n.s.
nabuzený - nenabuzený	4,05	1,40	4,47	1,57	2,5740	n.s.
divoký - líný	4,50	1,21	4,80	1,35	1,7220	n.s.
přeplněný - nenaplněný	3,11	1,57	3,81	1,33	7,4383	**
bdělý - ospalý	3,31	1,26	3,08	1,43	0,9699	n.s.
ovládající - ovládaný	3,38	1,13	3,52	1,60	0,3281	n.s.
dominantní - podřízený	4,08	1,20	3,73	1,22	2,5740	n.s.
ovlivňující - ovlivněný	3,81	1,46	3,59	1,59	0,6916	n.s.

Tabulka 1 *Porovnání rozdílů zažívaných pocitů na lokalitách.*

Tabulka zobrazuje průměrné hodnoty odpovědí. Při zpracování výsledků byla použita jednofaktorová ANOVA. Hvězdičky znamenají signifikanci, nebo-li míru významnosti rozdílů mezi lokalitami (** $p < 0,01$, * $p < 0,05$). Hodnota F je testová statistika, která indikuje významnost rozdílů mezi daty.

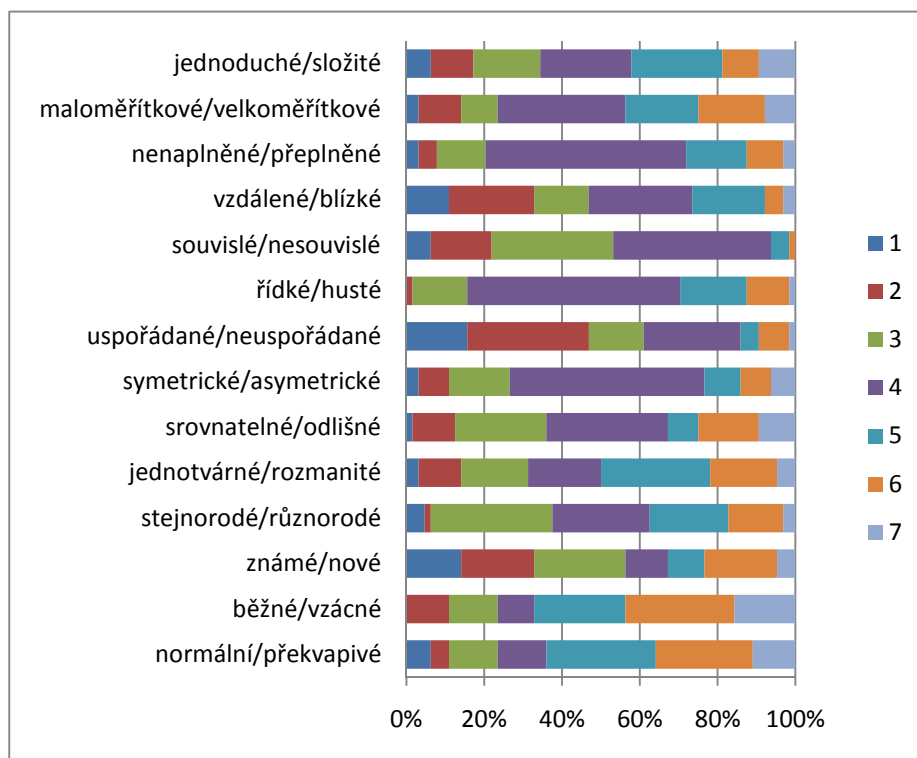

Obrázek 27. Průměrné hodnoty zažívaného pocitu na škále svobodný - omezený na vybraných lokalitách vyplývající z Tukey HSD testu, $p < 0,01$.

S 95% pravděpodobností Tukeyho testu testové statistiky F signifikantní na hladině $p < 0,01$ bylo zjištěno, že odpovědi návštěvníků Židovského muzea v Praze se liší od odpovědí návštěvníků synagogy v Kolíně. Návštěvníci synagogy v Kolíně se přiklánějí výrazněji více k pocitu svobodný nežli návštěvníci Židovského muzea v Praze.

4.3.3 Vnímání lokalit

Obrázek 28. Vnímání lokality - Židovské muzeum v Praze.

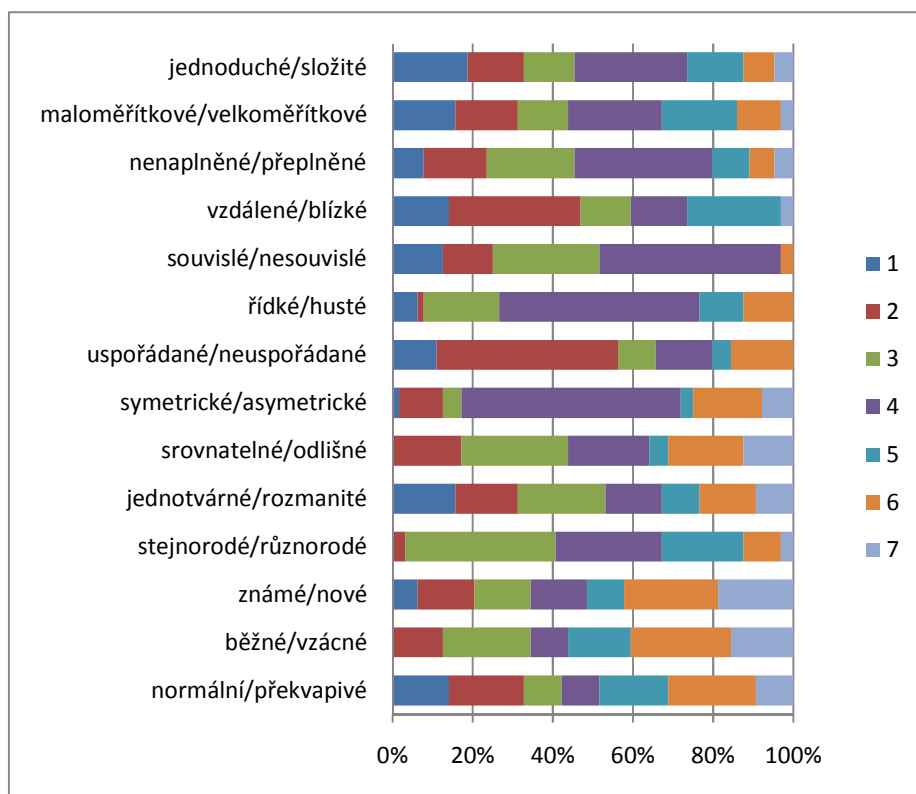
Zdroj: Vlastní výzkum

Pozn.: 1- místo na mně působí charakterem uvedeným vlevo, 4 - nedokážu se rozhodnout,

7- místo na mně působí charakterem uvedeným vpravo.

V Židovském muzeu v Praze se dotazovaní nejčastěji nemohli rozhodnout u dvojice „řidké/husté“, což je způsobeno pravděpodobně tím, že si dotazovaní nedokázali pod těmito slovy vybavit nic konkrétního. Nejvíce se lidé přikláněli k tvrzení, že místo je „vzácné“ a „neuspořádané“ a „přeplněné“. Památka na návštěvníky působí „velkoměřítkově“ (obrázek 28.).

Obrázek 29. Vnímání lokality - synagoga v Kolíně.

Zdroj: Vlastní výzkum

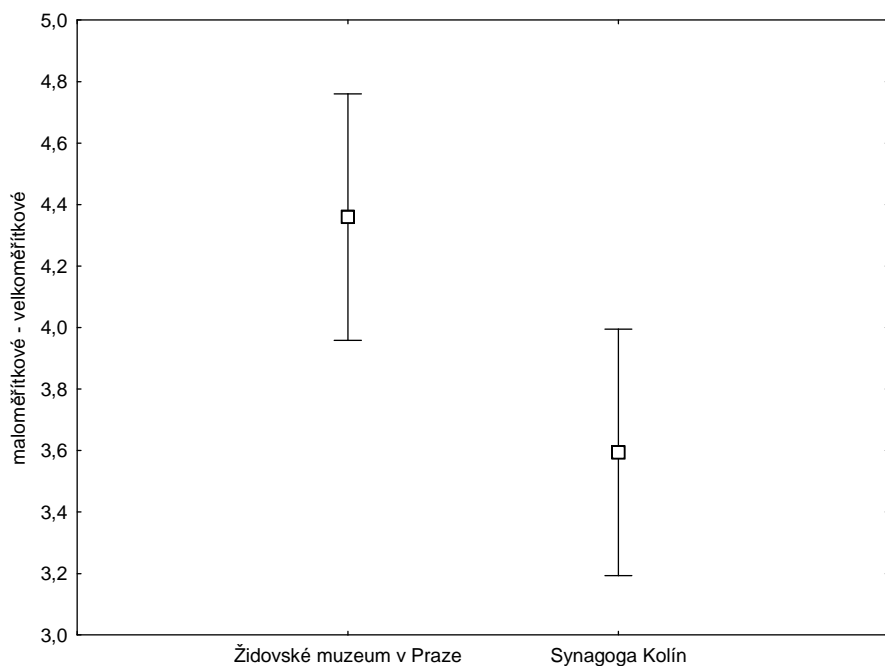
Pozn.: 1- místo na mně působí charakterem uvedeným vlevo, 4 - nedokážu se rozhodnout,

7- místo na mně působí charakterem uvedeným vpravo.

Nejvíce nerozhodných odpovědí připadá na dvojici „symetrické/asymetrické“. Z grafu dále vyplývá, že návštěvníci nejčastěji volili tvrzení „nové“, „jednoduché“, „vzácné“ (obrázek 29.).

	Židovské muzeum v Praze		Synagoga v Kolíně		F	
	průměr	s.odch.	průměr	s.odch.		
normální - překvapivé	4,70	1,64	4,00	2,02	4,6863	*
běžné - vzácné	4,92	1,59	4,66	1,70	0,8342	n.s.
známé - nové	3,58	1,84	4,52	1,94	7,8472	**
stejnorodé - různorodé	4,09	1,37	4,05	1,17	0,0434	n.s.
jednotvárné - rozmanité	4,28	1,50	3,66	1,92	4,2183	*
srovnatelné - odlišné	4,17	1,54	4,19	1,70	0,0030	n.s.
symetrické - asymetrické	4,03	1,32	4,30	1,41	1,2090	n.s.
uspořádané - neuspořádané	3,02	1,54	3,03	1,63	0,0031	n.s.
řídke - husté	4,27	0,95	3,95	1,20	2,6723	n.s.
souvislé - nesouvislé	3,27	1,04	3,17	1,16	0,2307	n.s.
vzdálené - blízké	3,47	1,55	3,13	1,58	1,5422	n.s.
nenaplněné - přeplněné	4,13	1,19	3,59	1,48	5,0254	*
maloměřítkové - velkoměřítkové	4,36	1,52	3,59	1,72	7,1583	**
jednoduché - složité	4,13	1,63	3,47	1,74	4,8648	*

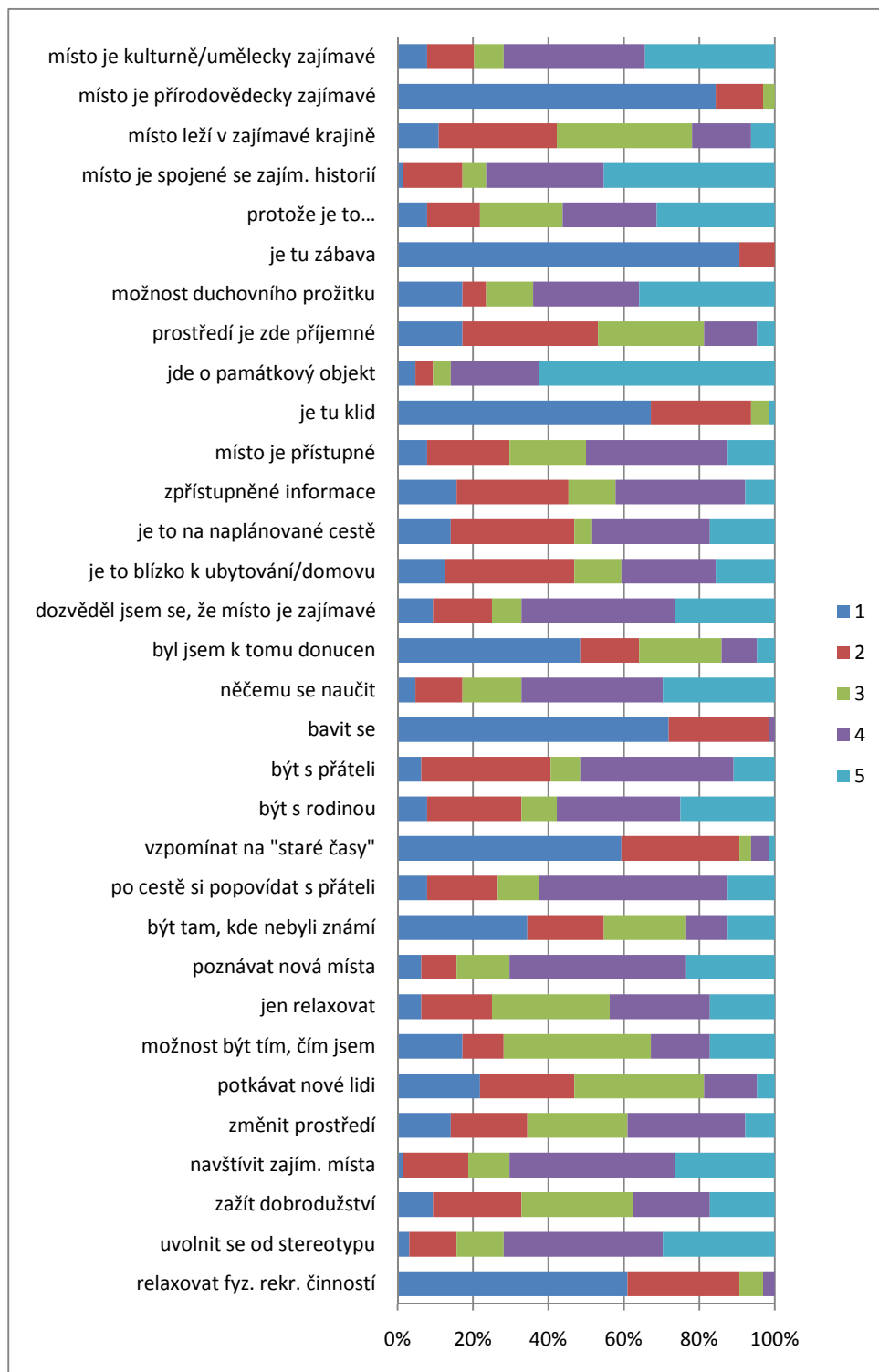
Tabulka 2. Porovnání rozdílů vnímání lokalit.

Obrázek 30. Průměrné hodnoty vnímání lokalit na škále maloměřítkové - velkoměřítkové na jednotlivých místech. S 95% pravděpodobností Tukeyho testu na hladině $p < 0,01$ bylo zjištěno, že působení místa na návštěvníka se v daných lokalitách liší. Židovské muzeum v Praze působí na návštěvníky spíše velkoměřítkově (obrázek 30.).

4.3.4 Důvody návštěvy lokalit

Obrázek 31. Důvody návštěvy Židovského muzea v Praze.

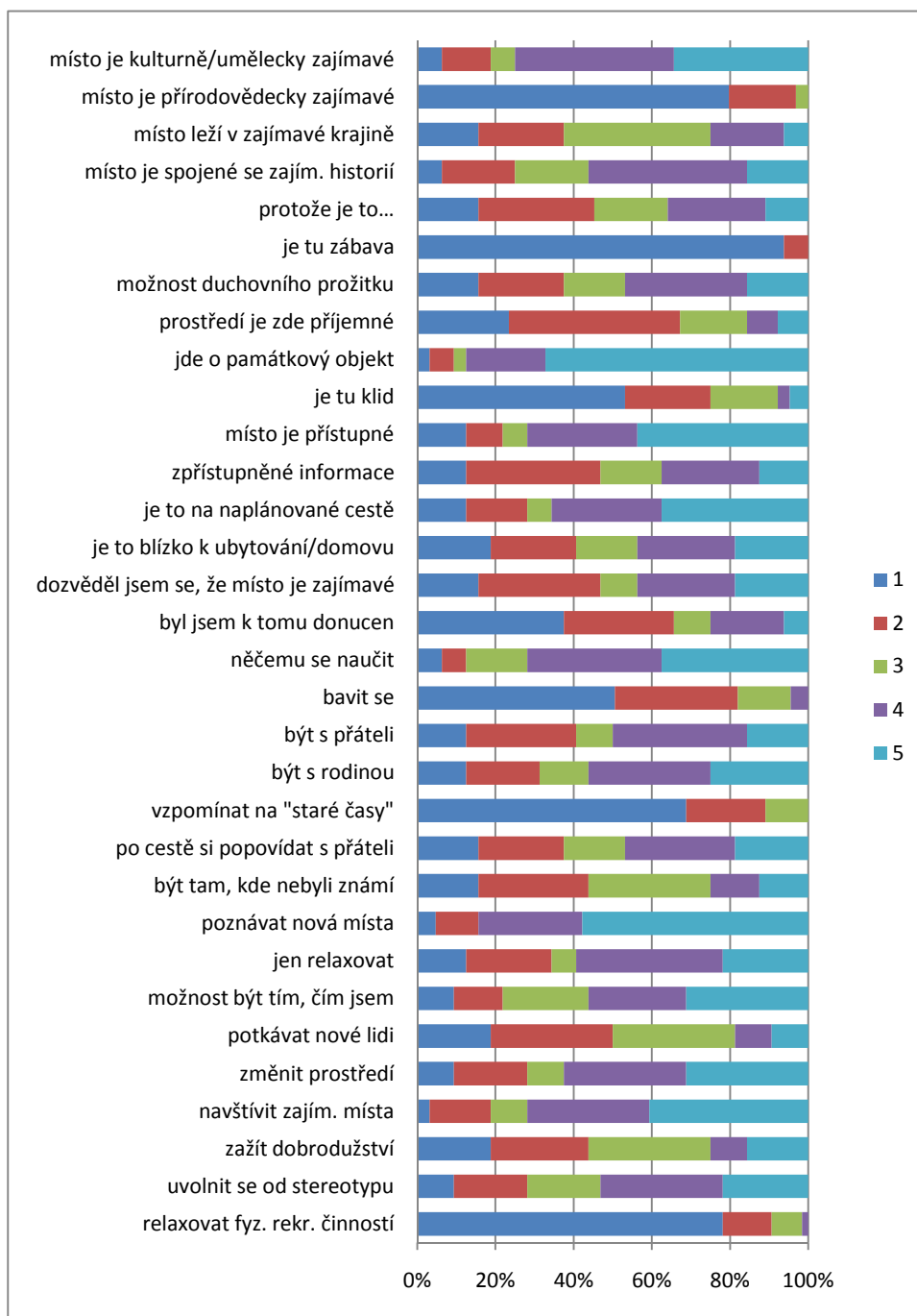

Zdroj: Vlastní výzkum

*Pozn.: 1 = zcela nevýznamný, 2 = spíše nevýznamný, 3 = nedokážu se rozhodnout,
4 = spíše důležitý, 5 = velmi důležitý důvod*

Lidé navštívili Židovské muzeum v Praze nejvíce z důvodu, že se jedná o „památkový objekt“, že „místo je spojené se zajímavou historií“. Zcela nevýznamný důvod návštěvy je zde logicky „místo je přírodovědecky zajímavé“, „je tu zábava“ a „bavit se“ (obrázek 31.).

Obrázek 32. Důvody návštěvy - synagoga v Kolíně.

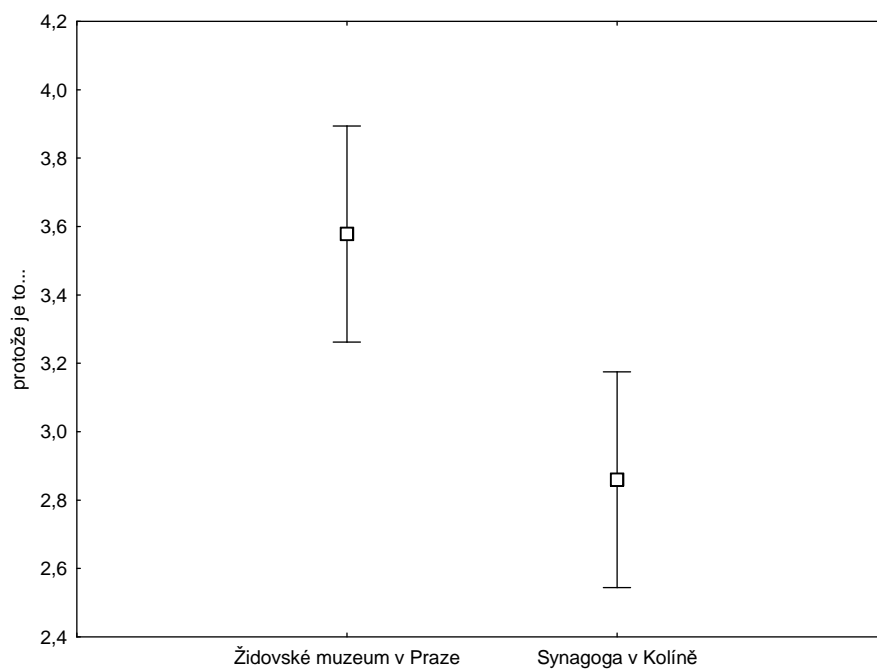
Zdroj: Vlastní výzkum

Pozn.: 1 = zcela nevýznamný, 2 = spíše nevýznamný, 3 = nedokážu se rozhodnout, 4 = spíše důležitý, 5 = velmi důležitý důvod

Z grafu můžeme usuzovat, že synagoga v Kolíně je nejčastěji navštěvována z důvodu „jde o památkový objekt“, „poznávat nová místa“ a „místo je přístupné“ (obrázek 32.).

	Židovské muzeum v Praze		Synagoga v Kolíně		F	
	průměr	s.odch.	průměr	s.odch.		
Relaxovat fyz. rekreač. činností	1,52	0,76	1,33	0,69	2,145	n.s.
Uvolnit se od stereotypu	3,83	1,09	3,38	1,28	4,648	*
Zažít dobrodružství	3,13	1,23	2,78	1,30	2,359	n.s.
Navštívit zajímavá místa	3,77	1,08	3,91	1,19	0,489	n.s.
Změnit prostředí	2,98	1,19	3,56	1,36	6,582	*
Potkávat nové lidi	2,55	1,13	2,59	1,18	0,053	n.s.
Možnost být tím, čím jsem	3,05	1,29	3,56	1,31	5,042	*
Jen relaxovat	3,30	1,15	3,34	1,37	0,044	n.s.
Poznávat nová místa	3,72	1,12	4,22	1,19	6,004	*
Být tam, kde nebyli známí	2,47	1,39	2,78	1,23	1,816	n.s.
Po cestě si popovídat s přáteli	3,41	1,16	3,13	1,37	1,560	n.s.
Vzpomínat na "staré časy"	1,58	0,89	1,42	0,69	1,243	n.s.
Být s rodinou	3,42	1,32	3,38	1,37	0,039	n.s.
Být s přáteli	3,16	1,20	3,13	1,33	0,020	n.s.
Bavit se	1,31	0,56	1,39	0,68	0,502	n.s.
Něčemu se naučit	3,75	1,15	3,91	1,16	0,581	n.s.
Byl jsem k tomu donucen	2,06	1,23	2,28	1,31	0,943	n.s.
Dozvěděl jsem se, že místo je zajímavé	3,59	1,29	3,00	1,40	6,195	*
Je to blízko k ubytování/domovu	2,97	1,32	3,03	1,41	0,067	n.s.
Je to na naplánované cestě	3,05	1,39	3,63	1,44	5,351	*
Zpřístupněné informace	2,89	1,26	2,91	1,27	0,005	n.s.
Místo je přístupné	3,25	1,17	3,81	1,41	6,025	*
Je tu klid	3,03	1,07	3,25	1,13	6,405	*
Jde o památkový objekt	4,34	1,09	4,42	1,04	0,173	n.s.
Prostředí je zde příjemné	2,53	1,08	2,33	1,16	1,053	n.s.
Možnost duchovního prožitku	3,59	1,47	3,09	1,34	3,527	n.s.
Je tu zábava	1,09	0,29	1,06	0,24	0,429	n.s.
Protože je to...	3,58	1,28	2,86	1,27	10,144	**
Místo je spojené se zajímavou historií	4,03	1,14	3,41	1,15	9,524	**
Místo leží v zajímavé krajině	2,75	1,05	2,78	1,12	0,026	n.s.
Místo je přírodovědecky zajímavé	1,19	0,47	1,23	0,50	0,303	n.s.
Místo je kulturně/umělecky zajímavé	3,78	1,27	3,84	1,21	0,081	n.s.

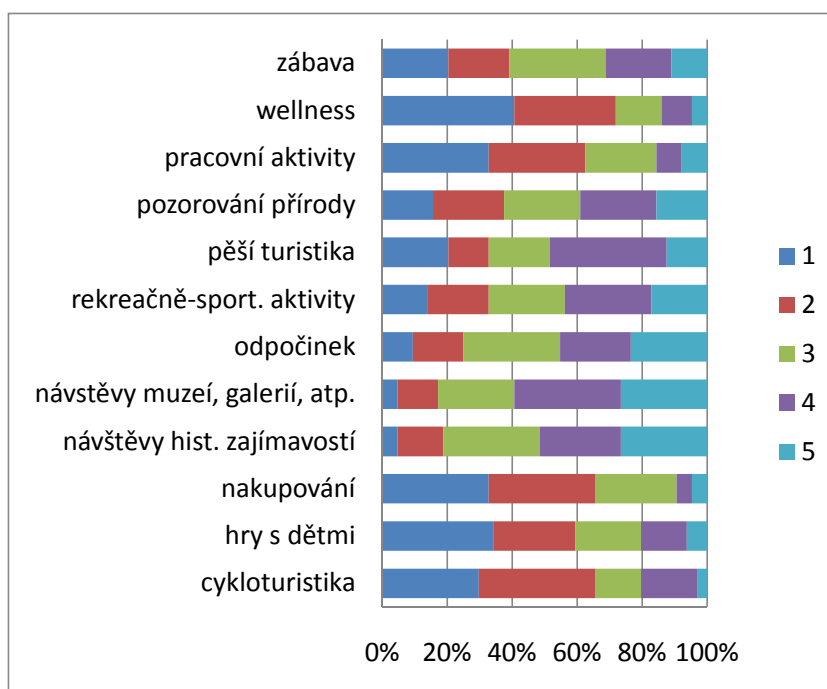
Tabulka 3 Porovnání rozdílů v důvodech k návštěvě.

Obrázek 33. S 95% pravděpodobností Tukeyho testu testové statistiky F signifikantní na hladině $p < 0,01$ bylo zjištěno, že faktor „protože je to...“ ovlivňoval dotazované při návštěvě Židovského muzea v Praze více než při návštěvě synagogy v Kolíně.

4.3.5 Rekreační aktivity provozované během dovolené/cesty

Obrázek 34. Rekreační aktivity provozované během dovolené/cesty - Židovské muzeum v Praze.

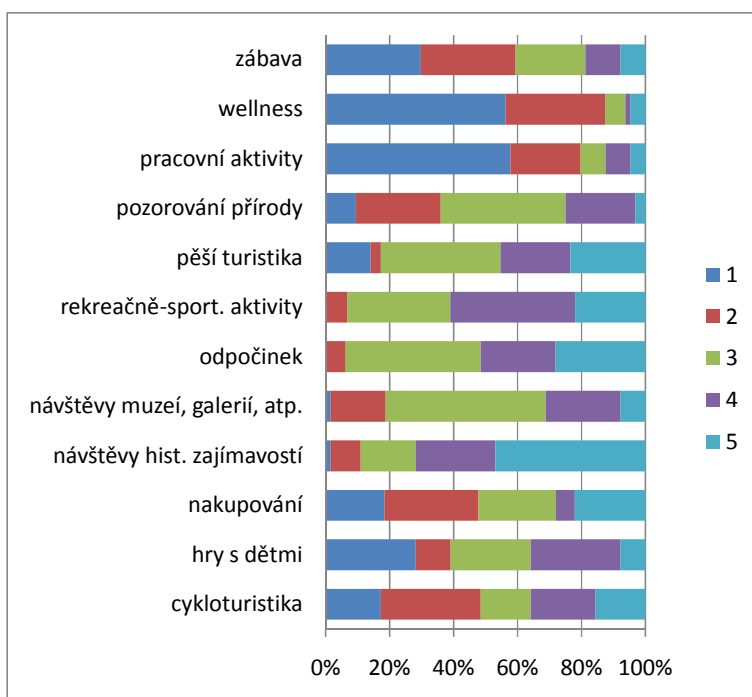

Zdroj: Vlastní výzkum

Pozn.: 1 = nevěnuji se, 2 = věnuji se ojediněle, 3 = věnuji se občas, 4 = věnuji se často, 5 = věnuji se především

Během aktuální dovolené se lidé nejvíce věnovali „návštěvám historických zajímavostí“ a „návštěvám muzeí, galerií, apod.“. Nejméně byly zastoupeny „wellness aktivity“ (obrázek 34.).

Obrázek 35. Rekreační aktivity provozované během dovolené/cesty - synagoga v Kolíně.

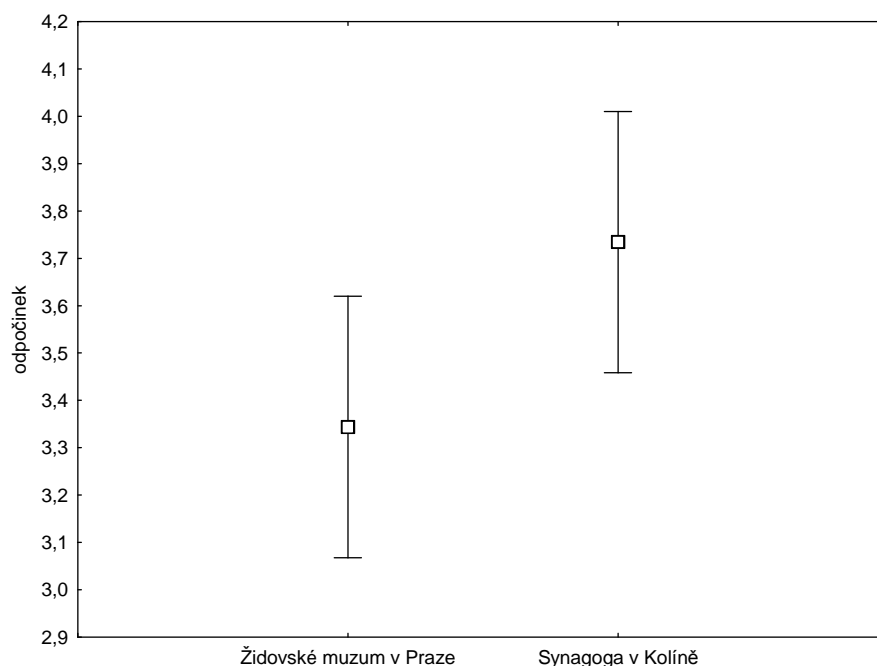
Zdroj: Vlastní výzkum

Pozn.: 1 = nevěnuji se, 2 = věnuji se ojediněle, 3 = věnuji se občas, 4 = věnuji se často, 5 = věnuji se především

Dotazovaní se během aktuální dovolené věnovali nejvíce „návštěvám historických zajímavostí“ a „odpočinku“ a nejméně účastníků cestovního ruchu se věnovalo „pracovním aktivitám“ a „wellness“ (obrázek 35.).

	Židovské muzeum v Praze		Synagoga v Kolíně		F	
	průměr	s.odch.	průměr	s.odch.		
cykloturistika	2,28	1,16	2,86	1,36	6,7155	*
hry s dětmi	2,33	1,26	2,77	1,34	3,6132	n.s.
nakupování	2,16	1,09	2,13	1,24	0,0230	n.s.
návštěvy hist. zajímavostí	3,55	1,17	4,06	1,08	6,7163	*
návštěvy muzeí, galerií, atp.	3,64	1,15	3,19	0,87	6,3445	*
odpočinek	3,34	1,26	3,73	0,95	3,9206	*
rekreačně-sportovní aktivity	3,14	1,31	3,55	1,13	3,5472	n.s.
pěší turistika	3,08	1,35	3,38	1,28	1,6330	n.s.
pozorování přírody	3,02	1,32	2,83	0,98	0,8334	n.s.
pracovní aktivity	2,28	1,23	1,80	1,17	5,2179	*
wellness	2,06	1,17	1,67	1,01	4,1054	*
zábava	2,83	1,28	2,38	1,24	4,1370	*

Tabulka 4. Porovnání rozdílů v rekreačních aktivitách.

Obrázek 36. S 95% pravděpodobností Tukeyho testu testové statistiky F signifikantní na hladině $p < 0,01$ bylo zjištěno, že se odpovědi návštěvníků v lokalitách liší. Lidé, kteří navštívili synagogu v Kolíně se více během své dovolené věnují odpočinku, nežli hosté Židovského muzea v Praze.

5 DISKUZE

5.1 Potenciální možnosti rozvoje cestovního ruchu

5.1.1 Chátrající památky židovské historie

Ve sledovaném území se nachází řada nevyužitých židovských památek ve špatném stavu, kterým by jistě mohl patřit obdiv návštěvníků, případně by se v jejich prostorách (myšleno v prostorách synagog) mohlo nacházet např. informační centrum, kulturní zařízení (muzeum, galerie), expozice zaměřující se na židovskou kulturu. Chátrající památky rovněž působí nepříznivě na estetický vzhled oblasti.

5.1.2 Otázka propagace židovských památek

Židovské památky Středočeského kraje jsou daleko méně v podvědomí lidí, než je tomu u židovských památek kraje Hlavního města Prahy. Proto by byla intenzivnější propagace židovských památek Středočeského kraje na místě. Propagaci by bylo vhodné uskutečnit pomocí tištěných materiálů, článků v denním tisku, apod. Internetové stránky obcí, kde se židovské památky nacházejí by měli tuto skutečnost zřetelně zmiňovat a zařazovat je mezi ostatní pamětihodnosti obce a okolí.

5.1.3 Vzdělávací přínos židovských památek

Synagogy a židovské hřbitovy mohou dobře posloužit ke vzdělanosti návštěvníků a lepšímu poznání židovské kultury. Případně se mohou ve svých expozicích dotknout (a mnohé to dělají) tragédie Židů za druhé světové války.

5.1.4 Přístupnost židovských památek (židovských hřbitovů)

V menších městech a obcích jsou mnohé židovské hřbitovy přístupné jen příležitostně, případně na požádání prostřednictvím správce. Důvodem zde může být

strach z vandalismu, protože stále existují lidé, kteří tato místa úmyslně ničí. Obtížná a příležitostná přístupnost však může odrazovat potenciální návštěvníky.

5.1.5 Návštěvník

Účastníci cestovního ruchu rádi poznávají nová, přístupná místa spojená se zajímavou historií a rádi se něčemu přiučí. Návštěvníky židovských památek tvoří většinou úzký okruh lidí, kteří z různých důvodů samy židovské památky vyhledávají ať už v rámci své dovolené, výletu z domova či exkurze. Dále existují lidé, kteří židovské památky navštěvují z důvodu, že jde o přístupnou památku.

Dalším problémem v souvislosti s návštěvníkem židovských památek jsou informace, jejich dostupnost, kvalita a kvantita. Informace o židovských památkách by měly být pro širokou veřejnost lépe dostupné a ve větší míře než je tomu nyní.

5.1.6 Specifika židovských památek

Židovské památky mají svá určitá specifika, která lze shrnout do následujících bodů:

- expozice se zabývá životem židovského obyvatelstva v dané oblasti
- sbírky obsahují náboženské předměty, fotografie, informace o historii a kultuře Židů, apod.
- existují specifické typy památek: synagoga, hřbitov, ghetto
- památky jsou často ničeny vandaly, zanedbávány
- návštěvnost židovských památek ve Středočeském kraji není nijak vysoká (viz podkapitola Návštěvnosti vybraných židovských památek)
- památky se nachází ve městech i v menších sídlech
- nabídka židovských památek jakožto produktů cestovního ruchu ve Středočeském kraji nedisponuje takovým potenciálem, který by mohla mít.

6 ZÁVĚR

Studium sekundárních zdrojů, vytváření územně lokalizovaných databází a dotazníkové šetření se staly základem pro naplnění cílů a hypotéz této bakalářské práce.

Vytvořená územně lokalizovaná databáze památek židovské historie ve Středočeském kraji čtenáři přibližuje rozmístění těchto památek ve zvolené oblasti. Židovské památky se nachází jak ve městech (pro komparaci byl zahrnut do databáze kraj Hlavní město Praha), tak v menších sídlech. Židovské hřbitovy ve Středočeském kraji převyšují počet synagog. Databáze zahrnuje dvě významná ghetta (v Kolíně a v Březnici). Některé židovské pamětihodnosti radikálně změnily svou podobu a svým vzhledem vůbec nepřipomínají historickou památku, některé se staly obětí vandalů a lhostejnosti majitelů, ale na druhou stranu je také vidět snaha ze strany organizací i dobrovolníků tyto památky rekonstruovat a navracet jim ztraceného ducha nebo je učinit užitečnými pro své okolí. Jako typický příklad může posloužit synagoga v Rakovníku, v jejíchž prostorách se nachází galerie a navíc je hostitelem kulturních akcí.

Výsledky dotazníkového šetření vystihují vztah účastníků cestovního ruchu k vybraným produktům (Židovské muzeum v Praze, synagoga v Kolíně). Zažívané pocity na lokalitách a motivace k návštěvě se v některých případech výrazně lišily. Židovské muzeum v Praze vzbuzovalo v návštěvnících spíše pocit „přeplněný“ a „omezený“, zatímco synagoga v Kolíně vyvolávala pocit „svobodný“ a „uvolněný“. Velkou motivací k návštěvě Židovského muzea v Praze byla skutečnost, že se jedná o historický památkový objekt. U synagogy v Kolíně jde o stejný případ s tím rozdílem, že výraznou motivací zde byla touha poznávat nová místa a přístupnost památky.

Územně lokalizovaná databáze produktů cestovního ruchu komercializujících památky židovské historie eviduje atraktivitu, které nabízejí návštěvníkům zajímavé expozice nebo sbírky související s židovskou kulturou a historií a jsou prezentovány jako památky, které stojí za vidění. Nabídka takových produktů není ve Středočeském kraji nijak široká, i když se v oblasti nachází dostatek židovských pamětihodností, které by mohly být v budoucnu produktem cestovního ruchu - pro jejich komercializaci je však zapotřebí zintenzivnit jejich propagaci (zejména na internetu, v tisku, rozhlasu,

apod.) a ztraktivnit je pro potenciální návštěvníky (umístění nové expozice, výstavy, uspořádání kulturní akce, zahrnout je jako součást naučné stezky, atd.).

Židovské památky jakožto produkty cestovního ruchu mají řadu specifík. Typologicky zahrnují tři druhy historických objektů: synagoga, židovský hřbitov a židovské ghetto. Expozice jsou zaměřeny na historii židovského obyvatelstva v dané oblasti, na sbírky náboženských předmětů judaismu nebo se dotýkají problematiky holocaustu.

Výsledky bakalářské práce ilustrují situaci židovských památek z pohledu komercializace pro cestovní ruch. Zjištěná fakta mohou být dobrým podkladem pro marketingová rozhodování v praxi.

7 SUMMARY

Jewish culture is an important part of a rich cultural heritage of our country. The remains of synagogues, cemeteries and ghettos bear valuable testimony of the Jewish community in the Czech republic. Throughout Central Bohemia Region there are many impressive Jewish landmarks.

Main aim of the thesis is to consider a structure of Jewish heritage as a tourism product in the area of the Central Bohemia Region.

The thesis is divided into several chapters which include both theoretical and practical part. There can also be found a visitor oriented research as well as some ideas concerning suggestions how to further advancement of tourism in the area.

Jewish historical attractions are located in towns and villages too. The described area has high potential of Jewish monuments but only some of them are represented as a tourism product. Within these tourism products people can see well preserved synagogues with thematic expositions, cemeteries and ghettos.

The results of the work could be used in marketing mix especially in matter of sufficient advertising.

8 SEZNAM PRAMENŮ A POUŽITÉ LITERATURY

- BERGEROVÁ, N.; *Na křižovatce kultur: Historie československých Židů*. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 1992. 221 s. ISBN 80-204-0305-1.
- Cestovní ruch v regionech České republiky*. Ostrava, 2003. 80 s.
- ČERMÁKOVÁ, A.; STŘELEČEK, F.; *Statistika I*. Vyd. 1. České Budějovice: JU ZF České Budějovice, 1995. 167 s. ISBN 80-7040-126-5.
- FRANKOVÁ, A., et al. *Historie Židů v Čechách a na Moravě od emancipace do současnosti*. Praha: Židovské muzeum v Praze, 2005. 80 s. ISBN 80-85608-96-0.
- GOELDNER, CH., R.; RITCHIE, B., J., R.; *Tourism: principles, practices, philosophies*. Ed. 11th. New York: Wiley, 2009. 624 p. ISBN 978-0-470-08459-5.
- GÚČIK, M., et al. *Krátký slovník cestovního ruchu*. Vyd. 1. Banská Bystrica: Slovensko-švajčiarske združenie pre rozvoj cestovního ruchu, 2004. 175 s. ISBN 80-88945-73-9.
- HAMÁČKOVÁ, V.; PAŘÍK, A.; *Pražské židovské hřbitovy*. Praha: Židovské muzeum v Praze, 2003. 131 s. ISBN 80-85608-69-3.
- HORNER, S.; SWARBROOKE, J. *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času*. Praha: Grada, 2003. 488 s. ISBN 80-247-0202-9.
- HRALA, V. *Geografie cestovního ruchu*. Vyd. 4. Praha: Idea Servis, 2002. 173 s. ISBN 80-85970-36-8.
- CHRASTILOVÁ, J.; *Devět židovských cest: procházky po památkách Čech, Moravy a Slezska*. Vyd. 1. Litomyšl: Paseka, 2008. 395 s. ISBN 978-80-7185-905-5.
- LINHART, J., et al. *Slovník cizích slov pro nové století*. Litvínov: Dialog, 2004. 412 s.
- MARIOT, P. *Geografia cestovního ruchu*. Vyd. 1. Bratislava: VEDA, 1983. 284 s.
- MIRVALD, S., et al. *Geografie cestovního ruchu*. Vyd. 3. Plzeň: Západočeská univerzita, 1996. 128 s. ISBN 80-7082-288-0.

- ORIEŠKA, J. *Kongresový cestovní ruch*. Vyd. 1. Praha: Idea Servis, 2004. 139 s.
ISBN 80-85970-45-7.
- PÁSKOVÁ, M.; ZELENKA, J. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2002. 432 s.
- PAVLÁT, L. *Židé - dějiny a kultura*. Praha: Židovské muzeum v Praze, 2005.
160 s. ISBN 80-86889-11-4.
- PETERA, J. Možnosti vlivu cestovního ruchu na rozvoj regionu. In *Kolokvium „Ostrava 2002“: Sborník příspěvků k problematice cestovního ruchu, managementu a podnikání z mezinárodního kolokvia*. Vyd. 1. Ostrava: VŠB-
- Technická univerzita Ostrava, 2002. 167 s. ISBN 80-248-0188-4.
- PORIA, Y.; BUTLER, R.; AIREY, D. The core of heritage tourism. *Annals of tourism research*, 2003, Vol. 30, No. 1, p. 238-254.
- Praha: historická část' města, památky a kultura*. Vyd. 1. České Budějovice: Unions CB, 2002. 72 s. ISBN 80-86141-21-7.
- Praha po stopách slavných, průvodce Prahou 2. díl*, 2008
- PUTÍK, A. et al. *Dějiny Židů v Čechách a na Moravě od počátků po emancipaci*. Praha: Židovské muzeum v Praze, 2005. 108 s. ISBN 80-86889-00-9.
- RITCHIE, B., J., R.; CROUCH, G., I. (2003). *The competitive destination: A Sustainable Tourism Perspective* (1. vydání). Oxon: CABI Publishing. 272 p.
- ROZKOŠNÁ, B.; JAKUBEC P. *Židovské památky Čech*. Vyd. 1. Praha: Era, 2004.
480 s. ISBN 80-86517-64-0.
- TOUŠEK, V., et al. *Česká republika - portréty krajů*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2005. 136 s. ISBN 80-239-6305-8.
- VEČEŘOVÁ, P.; *Židovské památky v Čechách, na Moravě, ve Slezsku*. Praha: Olympia, 2009. 293 s. 978-80-7376-142-4.
- VYSTOUPIL, J., et al. *Atlas cestovního ruchu České republiky*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2006. 157 s. ISBN 80-239-7256-1.
- WIGHT A.,C.; LENNON, J., J. (2006). Selective interpretation and eclectic human heritage in Lithuania. *Tourism management*, 28, 519-529.

WILLIAMS, S. *Tourism Geography*. London: Routledge, 1998. 212 p.

ISBN 0-415-14215-6.

ADÁMEK, T. *Židovské ghetto* [online]. 2009-2010 [cit. 2009-11-4]. Dostupné z: <
<http://www.infocentrum-kolin.cz/pruvodce/zidovske-ghetto> >

CIHAK.COM *Statistika* [online]. 2008 [cit. 2009-10-6]. Dostupné z:
< www.cihak.com/michal/biostatistika/statistika.doc >

CENTRALBOHEMIA.CZ *Židovský hřbitov Mladá Boleslav* [online]. 2007 [cit. 2010-
-11-8]. Dostupné z:
< http://www.centralbohemia.cz/data2/dep_5/hrbitov_boleslav.jpg>

CZECOT.CZ [a]. *Velvary - synagoga* [online]. c2002-2010 [cit. 2009-3-11]. Dostupné
z: < http://www.czecot.cz/turisticky-objekt/5004_velvary-synagoga >

CZECOT.CZ [b]. *Zámostí - židovský hřbitov* [online]. c2002-2010 [cit. 2009-3-11].
Dostupné z: < http://www.czecot.cz/turisticky-objekt/4845_piskova-lhota-zamosti-zidovsky-hrbitov >

ČÍŽEK, J.[a]. *Starý židovský hřbitov Benešov* [online]. c1995-2010 [cit. 2009-11-4].
Dostupné z: < <http://www.hrady.cz/index.php?OID=7998> >

ČÍŽEK, J.[b]. *Synagoga Nymburk* [online]. c1995-2010 [cit. 2009-11-4]. Dostupné z:
< <http://www.hrady.cz/index.php?OID=8517> >

ČÍŽEK, J.[c]. *Židovský hřbitov Dražkov* [online]. c1995-2010 [cit. 2009-11-4].
Dostupné z: < <http://www.hrady.cz/index.php?OID=8134> >

GREENWAY.RAKOVNICKO.INFO *Židovský hřbitov Zderaz* [online]. c2007
[cit. 2010-7-4]. Dostupné z:
< http://greenway.rakovnicko.info/data/greenway/editor/30cs_2_big.jpg >

INFOCENTRUM MLADÁ BOLESLAV *Židovský hřbitov Mladá Boleslav* [online].
c2008 [cit. 2009-3-11]. Dostupné z: < <http://is.mb-net.cz/tiskoviny/zidovsky-hrbitov.phtml> >

INFORMAČNÍ CENTRUM BRANDÝS NAD LABEM - STARÁ BOLESLAV

Židovský hřbitov [online]. 2009 [cit. 2009-3-11]. Dostupné z: < <http://www.infocentrum-brandysko.cz/cs/turisticke-cile/4/> >

JEWISHMUSEUM.CZ [a].*Výroční zpráva 2001* [online]. c2004-2008

[cit. 2010-7-4]. Dostupné z: < <http://jewishmuseum.cz/cz/czvz01.htm> >

JEWISHMUSEUM.CZ [b].*Výroční zpráva 2002* [online]. c2004-2008

[cit. 2010-7-4]. Dostupné z: < <http://jewishmuseum.cz/cz/czvz02.htm> >

JEWISHMUSEUM.CZ [c].*Výroční zpráva 2003* [online]. c2004-2008

[cit. 2010-7-4]. Dostupné z: < <http://jewishmuseum.cz/cz/czvz03.htm> >

JEWISHMUSEUM.CZ [d].*Výroční zpráva 2004* [online]. c2004-2008

[cit. 2010-7-4]. Dostupné z: < <http://jewishmuseum.cz/cz/czvz04.htm> >

JEWISHMUSEUM.CZ [e].*Výroční zpráva 2005* [online]. c2004-2008

[cit. 2010-7-4]. Dostupné z: < <http://jewishmuseum.cz/cz/czvz05.htm> >

JEWISHMUSEUM.CZ [f].*Výroční zpráva 2006* [online]. c2004-2008

[cit. 2010-7-4]. Dostupné z: < <http://jewishmuseum.cz/cz/czvz06.htm> >

JEWISHMUSEUM.CZ [g].*Výroční zpráva 2007* [online]. c2004-2008

[cit. 2010-7-4]. Dostupné z: < <http://jewishmuseum.cz/cz/czvz07.htm> >

JEWISHMUSEUM.CZ [h].*Výroční zpráva 2008* [online]. c2004-2008

[cit. 2010-7-4]. Dostupné z: < <http://jewishmuseum.cz/cz/czvz08.pdf> >

JEWISHMUSEUM.CZ [i].*Výroční zpráva 2009* [online]. c2004-2008

[cit. 2010-7-4]. Dostupné z: < <http://jewishmuseum.cz/cz/czvz09.pdf> >

MIKROREGIONDZBANY.CZ *Votice* [online]. 2009 [cit. 2009-3-11]. Dostupné z:

< <http://www.mikroregiondzbany.cz/section.php?id=46> >

NIPOS-MK.CZ [a] *Návštěvnost muzeí galerií v krajích ČR v roce 2008* [online]. 2009

[cit.2009-03-18]. Dostupné z: < http://www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2009/03/navstevnost_muzei_a_galerii_2008.pdf >

NIPOS-MK.CZ [a] *Návštěvnost muzeí galerií v krajích ČR v roce 2009* [online]. 2009

[cit.2010-07-12]. Dostupné z: < http://www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2009/03/MUZEJA_kraje_2009.pdf >

- NIPOS-MK.CZ [b] *Výkonové indikátory ze statistických šetření v oblasti kultury ČR 2008* [online]. 2009 [cit. 2009-03-18]. Dostupné z: < http://www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2009/03/Vykonove_indikatory_08.pdf >
- OLTOVÁ, J. [a]. *Postřižín* [online]. 2009 [cit. 2009-11-4]. Dostupné z: < http://synagogy.euweb.cz/Ceska_Republika/praha_vychod/postrizin.html >
- OLTOVÁ, J. [b]. *Praha - Holešovice* [online]. 2009 [cit. 2009-11-4]. Dostupné z: < <http://synagogy.euweb.cz/> >
- RAKOVNICKO.CZ *Synagoga Zderaz* [online]. c2000-2010 [cit. 2010-7-4]. Dostupné z: < http://www.rakovnicko.cz/files/articles/full/zderaz_synagoga_cdOEA.jpg >
- RIMARČÍK, M. *Jednofaktorová analýza rozptylu* [online]. 2010 [cit. 2010-05-7]. Dostupné z: < <http://rimarcik.com/navigator/1-anova.html> >
- SABCE.CZ *Památky* [online]. c2009 [cit. 2009-3-11]. Dostupné z: < <http://www.slabce.cz/informace-o-mestysi/pamatky/> >
- VESELÝ, P. [a]. *Výroční zpráva o činnosti ŽOP za rok 2009* [online]. 2010 [cit. 2010-03-4]. Dostupné z: < <http://www.kehilaprag.cz/mambo/docs/VZ2009.pdf> >
- VESELÝ, P. [b]. *Výroční zpráva o činnosti ŽOP za rok 2008* [online]. 2010 [cit. 2010-03-4]. Dostupné z: < <http://www.kehilaprag.cz/mambo/docs/VZ2008.pdf> >
- VESELÝ, P. [c]. *Výroční zpráva o činnosti ŽOP za rok 2007* [online]. 2010 [cit. 2010-03-4]. Dostupné z: < <http://www.kehilaprag.cz/mambo/docs/VZ2007.pdf> >
- VESELÝ, P. [d]. *Výroční zpráva o činnosti ŽOP za rok 2006* [online]. 2010 [cit. 2010-03-4]. Dostupné z: < <http://www.kehilaprag.cz/mambo/docs/VZ2006.pdf> >
- VESELÝ, P. [e]. *Výroční zpráva o činnosti ŽOP za rok 2005* [online]. 2010 [cit. 2010-03-4]. Dostupné z: < <http://www.kehilaprag.cz/mambo/docs/VZ2005.pdf> >

9 SEZNAM TABULEK

Tabulka 1.	Porovnání rozdílů zažívaných pocitů na lokalitách.....	50
Tabulka 2.	Porovnání rozdílů vnímání lokalit.....	54
Tabulka 3.	Porovnání rozdílů v důvodech k návštěvě.....	58
Tabulka 4.	Porovnání rozdílů v rekreačních aktivitách.....	62

10 SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1.	Pohlaví a věk respondentů.....	30
Obrázek 2.	Pohlaví respondentů.....	31
Obrázek 3.	Dokončené vzdělání.....	31
Obrázek 4.	Fáze životního cyklu.....	32
Obrázek 5.	Kraj bydliště respondentů.....	33
Obrázek 6.	Preference výběru dovolené.....	34
Obrázek 7.	Délka dovolené.....	34
Obrázek 8.	Opakovanost návštěvy.....	35
Obrázek 9.	Typ cestování.....	35
Obrázek 10.	Vztah k životnímu prostředí.....	36
Obrázek 11.	Působení místa ve vztahu s očekáváním.....	36
Obrázek 12.	Působení místa v interakci s vynaloženým časem, penězi, úsilím.....	37
Obrázek 13.	Doporučení lokality svým známým.....	37
Obrázek 14.	Vztah návštěvníků k historii.....	38
Obrázek 15.	Územně lokalizovaná databáze židovských památek.....	39
Obrázek 16.	Návštěvnost Židovského muzea v Praze.....	41
Obrázek 17.	Návštěvnost Staronové synagogy v Praze.....	42
Obrázek 18.	Návštěvnost Jeruzalémské synagogy v Praze.....	42
Obrázek 19.	Návštěvnost synagogy v Kolíně.....	43
Obrázek 20.	Návštěvnost Rabasovy galerie v Rakovníku.....	43
Obrázek 21.	Produkty cestovního ruchu.....	44
Obrázek 22.	Kvantitativní zhodnocení produktů.....	45

Obrázek 23.	Image - Židovské muzeum v Praze.....	46
Obrázek 24.	Image - Synagoga v Kolíně.....	47
Obrázek 25.	Zažívané pocity - Židovské muzeum v Praze.....	48
Obrázek 26.	Zažívané pocity - Synagoga v Kolíně.....	49
Obrázek 27.	Průměrné hodnoty vybraného zažívaného pocitu na lokalitách.....	51
Obrázek 28.	Vnímání lokality - Židovské muzeum v Praze.....	52
Obrázek 29.	Vnímání lokality - synagoga v Kolíně.....	53
Obrázek 30.	Průměrné hodnoty vybraného vnímání lokalit.....	54
Obrázek 31.	Důvody návštěvy - Židovské muzeum v Praze.....	55
Obrázek 32.	Důvody návštěvy - synagoga v Kolíně.....	57
Obrázek 33.	Průměrné hodnoty vybraného důvodu k návštěvě lokalit.....	59
Obrázek 34.	Rekreační aktivity provozované během dovolené/cesty - Židovské muzeum v Praze.....	60
Obrázek 35.	Rekreační aktivity provozované během dovolené/cesty - synagoga v Kolíně.....	61
Obrázek 36.	Průměrné hodnoty vybrané rekreační aktivity během dovolené/cesty na lokalitách.....	62

11 SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha 1. Doplnující informace k databázi „produkty cestovního ruchu“
- Příloha 2. Zaniklé památky židovské historie mimo databázi
- Příloha 3. Doplnující informace k databázi „židovské památky“
- Příloha 4. Španělská synagoga v Praze
- Příloha 5. Starý židovský hřbitov v Praze
- Příloha 6. Chátrající synagoga ve Zderazi
- Příloha 7. Zanedbaný a vandaly poničený židovský hřbitov ve Zderazi
- Příloha 8. Synagoga v Kolíně
- Příloha 9. Židovský hřbitov Mladá Boleslav

12 PŘÍLOHY

Příloha 1. Doplňující informace k databázi „produkty cestovního ruchu“.

ID	Název	Informace pro návštěvníky
1	Synagoga Kolín	Přístupná v návštěvních hodinách průchodem přes informační centrum.
2	Židovský hřbitov Votice	Expozice Židé a židovské památky na Voticku.
3	Synagoga Březnice	Muzeum březnických Židů.
4	Ghetto Lokšany Březnice	Unikátně zachovalé ghetto tvoří 24 domů.
5	Synagoga Rakovník	Koncertní síň a galerie.
6	Židovský hřbitov Rakovník	V hrobnickém domku expozice o životě Židů na Rakovnícku.
7	Židovský hřbitov Mladá Boleslav	Po rekonstrukci přístupný od r. 2004.
8	Synagoga Nymburk	Expozice židovských obřadních předmětů, fotografií a plánů.
9	Židovský hřbitov Brandýs nad Labem-Stará Boleslav	Expozice a pamětní desky obětí nacismu brandýského Polabí.
10	Nový židovský hřbitov Benešov	Expozice věnovaná obětem holocaustu.
11	Židovský hřbitov Kolín	Přístupný na požádání.
12	Byvalé židovské ghetto Kolín	Zachovány původní domy se středověkými jádry.

Zdroj: Vlastní výzkum

Příloha 2. Zaniklé památky židovské historie mimo databázi.

Název	Stručná informace
Synagoga Zbraslavice	Postavena r. 1832. Dnes jsou na jejím místě jen zbytky obvodového zdiva.
Starý židovský hřbitov Zbraslavice	Zanikl koncem 18. stol.
Synagoga Malešov	R. 1910 přestavěna na obytný dům, který byl zbořen r. 1987.
Židovský hřbitov Uhl. Janovice	Býval na jižním konci města, postupně zlikvidován.
Synagoga Benešov	Postavena r. 1845, r. 1976 zbořena.
Synagoga Načeradec	Stavba z 19. stol., dnes využívána jako skladiště.
Ghetto Votice	Původně asi 22 domů, dodnes dochováno jen několik z nich.
Synagoga Votice	Zbořena v letech 1949-1950.
Synagoga Vlašim	Zbořena r. 1984.
Synagoga Neustupov	Po r. 1920 zbořena.
Ghetto Kosova Hora	R. 1792 doloženo 21 domů.
Synagoga Příbram	Zbořena r.1969.
Synagoga Mladá Boleslav	Zbořena r.1962.
Synagoga Mělník	Zbořena r. 1968-1969.
Synagoga Kostelec nad Labem	Zbořena r.1952.
Synagoga Poděbrady	Zbořena r.1958.

Zdroj: Vlastní výzkum

Příloha 3. Doplnující informace k databázi „židovské památky“.

ID	Název	Základní informace
1	Synagoga Kolín	Synagoga byla postavena v letech 1642-1696 v barokním slohu a poté několikrát přestavěna.
2	Nový židovský hřbitov v Kolíně	Hřbitov založen r. 1887. Dochováno asi 1000 náhrobků.
3	Starý židovský hřbitov v Kolíně	Hřbitov údajně založen r. 1418. Jedná se o jeden z nejcennějších hřbitovů v Čechách.
4	Zbytky židovského ghetta Kolín	Jádrem ghetta je ulice Na Hradbách. R. 1843 doloženo 52 domů - více jak polovina dochována dodnes.
5	Židovský hřbitov Přistoupim	Hřbitov založen v 18. stol., čítá okolo 600 náhrobků barokního, klasicistního i moderního typu.
6	Synagoga Přistoupim	Patrová stavba z r. 1842 s novorománskými prvky. Dnes slouží potřebám obecního úřadu a knihovny.
7	Synagoga Plaňany	Stavba z r. 1864 v klasicistním slohu. R. 1926 prodána Církvi čs. husitské. Budova je opuštěná.
8	Synagoga Zásmyky	Postavena v 60. letech 19. stol., po 2. světové válce prodána Církvi českobratrské evangelické.
9	Synagoga Čáslav	Stavba probíhala v letech 1899-1900 v maurském stylu. Pod vedením architekta W. Stiassnyho.
10	Židovský hřbitov Malešev	Založen asi v 18. stol., dochováno asi 210 náhrobků. Sloužil také Židům z Kutné Hory.
11	Židovský hřbitov Zbraslavice	Údajně vznikl na konci 18. stol., po 2. světové válce byla část náhrobků odvezena.
12	Židovský hřbitov Čáslav	Založen r. 1844. Má okolo 200 náhrobních kamenů. Má zachovalou vstupní bránu.
13	Synagoga Uhlířské Janovice	Stavba z r. 1798 v barokním slohu. Poté upravena do secesního a byzant. slohu. Využ. Církvi čs. hus.
14	Synagoga Divišov	Postavena asi v 19. stol., bohoslužby zde byly do 30. let 20. stol., r. 1957 přestavěna na byty.
15	Židovský hřbitov Divišov	Založen v 18. stol., má okolo 190 náhrobků.
16	Starý židovský hřbitov Benešov	V centru města, ze 17. stol.
17	Nový židovský hřbitov Benešov	Založen r. 1883, zachováno okolo 300 náhrobků, jsou zde i stély ze starého hřbitova.
18	Židovský hřbitov Načeradec	Nejstarší stély ze 17. stol., přes 100 náhrobků.
19	Synagoga Neveklov	Postavena v 2. pol. 17. stol. Od r. 1999 patří Židovské obci v Praze.
20	Židovský hřbitov Neveklov	První písemná zmínka r. 1689. Zachováno asi 140 náhrobků.
21	Židovský hřbitov Pravonín	Založen v 19. stol., okolo 50 náhrobků, pozůstatky márnice.
22	Synagoga Sedlec-Prčice	Z pol. 19. stol., r. 1961 prodána družstvu Opus, kterému slouží jako výrobní závod.
23	Židovský hřbitov Sedlec-Prčice	Založen v letech 1865-1867, dochováno asi 50 náhrobních kamenů
24	Židovský hřbitov Studený	Založen asi r. 1700, zachováno okolo 60 náhrobků.
25	Židovský hřbitov Trhový Stěpánov	Založen v 17. stol., má několik cenných barokních stél.
26	Židovský hřbitov Votice	Údajně vznikl r. 1538, zachováno okolo 360 hlavně žulových náhrobků.
27	Židovský hřbitov Vlašim	Založen v 19. stol., postupně ničen, některé náhrobky odcizeny.
28	Židovský hřbitov Neustupov	Založen v 17. stol., má okolo 120 náhrobních kamenů.
29	Židovský hřbitov Bohostice	Založen v 18. stol., zachováno přes 100 náhrobků.
30	Židovský hřbitov Březnice	Založen před r. 1617, zachováno okolo 200 nárobků. Pohřben je zde primas českého Židovstva W. Popper.
31	Synagoga Březnice	Postavena r. 1725. Bohoslužby se zde konaly do 30. let 20. stol., postupně rekonstruována.
32	Židovské ghetto Lokšany v Březnici	Vznikalo v letech 1726-1747, dochována většina z původních 24 domů.
33	Židovský hřbitov Čelina	Založen v 18. stol., dochováno asi 30 nárobků.
34	Synagoga Čelina	Z 19. stol., po r. 1901 přestavěna na obytný domek.
35	Židovský hřbitov Dobříš	Založen asi v 1. pol. 17. stol., dvakrát rozšiřován, zachováno asi 250 náhrobků, nejstarší z r. 1650.
36	Synagoga Dobříš	Vznikala v rozmezí let 1903-1904, novorománský sloh, v 50. letech 20. stol. přestavba na kult. dům.
37	Synagoga Dražkov	Postavena r. 1852, r. 1954 přestavěna na obecní úřad a zdravotní středisko.
38	Židovský hřbitov Dražkov	Založen údajně r. 1680, dochováno asi 300 náhrobků z let 1681-1936.
39	Synagoga Klučenice	Není známo kdy byla postavena a přestavěna na obytný dům.
40	Synagoga Kosova Hora	Založena po r. 1740 v barokním slohu, ve 20. letech 20. stol. opuštěna.
41	Židovský hřbitov Kosova Hora	Založen přibližně r. 1580, má okolo 500 náhrobků.
42	Židovský hřbitov Kamenná	Založen snad v 17. stol., okolo 200 náhrobků.
43	Židovský hřbitov Příbram	Založen r. 1879, zachováno asi 150 náhrobků.
44	Židovský hřbitov Zalužany	Založen před r. 1724, dochováno okolo 70 náhrobků.
45	Synagoga Mníšek pod Brdy	Vznikla r. 1875, po 2. světové válce přesavěna na obytný dům.
46	Synagoga Petrovice	Stavba z let 1864-1869 v klasicistním slohu, budova měla byty pro duchovní.
47	Synagoga Zalužany	Z 19. stol., bohoslužby do počátku 20. stol., do počátku 21. stol. Dnes využívána jako dílna.
48	Židovský hřbitov Beroun	Založen r. 1886, používán také po 2. světové válce, celkem asi 121 náhrobků.
49	Židovský hřbitov Liteň	Zložen r. 1680, zachováno asi 300 náhrobků, také barokní stély.
50	Synagoga Liteň	Postavena v 19. stol., r. 1956 zásadní přestavba na dům požárníků a zvýšena o obytné patro.
51	Židovský hřbitov Mořina	Hřbitov vznikl mezi lety 1735-1736, nalzeme zde přes 150 náhrobků barokního a klasicistního typu.
52	Synagoga Mořina	Využívána k bohoslužbám do r. 1907, poté adaptována na sokolovnu, po r. 1928 přestavba na ochod a byt.
53	Židovský hřbitov Praskolesy	Založen kolem r. 1863, čítá okolo 94 náhrobních kamenů. Od 21. stol. v rekonstrukci.
54	Synagoga Běštín	Založena v 1. pol. 19. stol., po r. 1945 přestavěna. Služí obytným a obchodním účelům.
55	Židovský hřbitov Hostomice	Založen nejspíš r. 1833 nebo r. 1837, dochováno asi 160 náhrobků, počátkem 20. stol. rozšířen.
56	Synagoga Hofovice	Postavena r. 1903 na místě starší modlitebny, r. 1947 přestavba pro Církev českobratrskou evangelickou.
57	Synagoga Lochovice	Zřízena jako pro více účelů-prostory pro školní třídy a byt, r. 1904 prodána a přestavěna na dílnu a byt.
58	Synagoga Všeradic	Stavba z r. 1829, bohoslužby probíhaly do 20. let 20. stol., r. 1938 koupena Církvi čs. husitskou.
59	Synagoga Kůzová	Založena r. 1812, r. 1949 prodána a využívána k rekreačnímu bydlení.
60	Synagoga Nové Strašecí	Postavena v 1. pol. 19. stol., bohoslužby se zde konaly do nacistické okupace. Dnes patří Cír. čs. hus.
61	Židovský hřbitov Nové Strašecí	Založen okolo r. 1835, využíván do 2. světové války, dochováno 239 náhrobků.
62	Synagoga Rakovník	Postavena v letech 1763-1764 v barokním slohu, několikrát přestavěna. V 90. letech 20. stol. rekonstrukce.
63	Židovský hřbitov Rakovník	Založen r. 1635, několikrát rozšířen, dochováno 430 náhrobků. Velmi cenný hřbitov.
64	Židovský hřbitov Zderaz	Vznikl asi v 15. stol., ale doložen od 17. stol., zachováno okolo 300 náhrobků, kameny jsou povelané.
65	Synagoga Zderaz	Založena v 1. pol. 19. stol., exteriér zachován v původní podobě. Budova chátrá.
66	Židovský hřbitov Svinavov	Založen asi r. 1830.
67	Synagoga Kladno	Založena r. 1884, bohoslužby se zde konaly do nacistické okupace, r. 1958 koupena Církvi čs. husitskou.
68	Židovský hřbitov Kladno	Založen r. 1889 a využíván dodnes. Dochováno asi 180 náhrobků většinou moderního typu.
69	Nový židovský hřbitov Houstouň	Založen počátkem 19. stol., Pohřbívání do r. 1936, ve 22 řadách zachováno 340 náhrobků.
70	Starý židovský hřbitov Houstouň	Založen před r. 1786, dochováno asi 40 náhrobků.
71	Židovský hřbitov Břevče	Založen v 1. pol. 17. stol., pohřbíváno se zde do r. 1945, dochováno 300 náhrobků. Hřbitov je velmi cenný.

ID	Název	Základní informace
72	Židovský hřbitov Slaný	Zřízen r.1881, zachováno okolo 80 náhrob. kamenů. Obřadní síň z pol. 20. st. využitá dnes jako skladiště.
73	Synagoga Slaný	Založ. r. 1865 v maurském stylu. 60.léta 20.stol.adaptace na byty. Sloužila Stát. okres. archivu Kladno.
74	Židovský hřbitov Zlonice	Zřízen v 17.stol., počet náhrobků činí asi 120 kusů.
75	Synagoga Velvary	Stavba z let 1930-1931, funkcionalistický sloh, čtvercový půdorys. Dnes je sídlem základní školy.
76	Synagoga Kralupy nad Vltavou	Založena r.1873 jako víceúčelová stavba, od r.1953 zřízena modlitebna jiných církví.
77	Synagoga Nymburk	Stavba z let 1808-1814, od r.1893 opuštěna. Zachováno jen torzo zdiva.
78	Židovský hřbitov Bosyně	Založen v 18.stol., čítá asi 40 náhrobků a jejich pozůstatků.
79	Židovský hřbitov Spomyšl	Zřízen údajně v 17. stol., rozšířen r.1829, zachováno cca 150 náhrobních kamenů.
80	Židovský hřbitov Mělník	Založen r.1878, užíván do 2.svět.války, zachováno asi 130 náhrobků.
81	Židovský hřbitov Kostelec nad Labem	Zřízen r. 1594, po r.1975 zcela neudržován, zachováno asi 300 náhrobků, nejmladší z r.1964.
82	Židovský hřbitov Byšice	Zřízen r. 1607, dvakrát rozšířen, zachováno okolo 300 náhrobků.
83	Synagoga Dolní Cetno	Založena v 70.letech 19.stol., r.1911 prodána a přestavěna na obytný dům.
84	Židovský hřbitov Dolní Cetno	Založen r.1869, je zde asi 60 hlavně povalených náhrobků. Je zde drobná vozovna po rekonstrukci.
85	Synagoga Zámostí	Více informací nedostupno.
86	Židovský hřbitov Zámostí	Náhrobky jsou většinou z 1. pol. 18. stol.
87	Židovský hřbitov Mladá Boleslav	Založen před r. 1584, několikrát rozšířen, dochováno okolo 2000 náhrobků. Pohřbíva se zde dodnes.
88	Židovský hřbitov Veselice	Zřízen pravděpodobně v pol.18.stol., čítá asi 250 náhrobků, hrobnický dům využíván jako rekreační objekt.
89	Židovský hřbitov Kovanice	Zožen r.1830, pohřbívalo se zde do r. 1945, byl pohřebištěm také pro okolí, dochováno cca 250 náhrobků.
90	Synagoga Nymburk	Postavena v letech 1891-1892, v letech 1959-1960 přestavba na muzejní expozici.
91	Synagoga Kovanice	Ve 40.letech 19.stol.postaven zděný templ na místě starší synagogy. Přestavěna na obytný dům.
92	Synagoga Činěves	Založena v r.1857, bohoslužby do konce 19.stol., r. 1897 prodána a přestavěna na obytný dům.
93	Synagoga Křinec	Postavena v letech 1867-1868, bohoslužby do 20.let 20.stol., přestavěna na obytný dům.
94	Židovský hřbitov Křinec	Založen r.1884, využ. do 2.svět.války, má asi 150 náhrobků a jejich torz.
95	Synagoga Lysá nad Labem	Vznikla přestavbou staršího domu v r. 1906, po r. 1948 přestavěna na obytný dům.
96	Synagoga Městec Králové	Stavba probíhala v letech 1893-1894, od r.1947 do poč.21.stol. Modlitebna Cirkve čs. husitské.
97	Židovský hřbitov Městec Králové	Vznikl v r.1899 jako součást městského hřbitova, zůstalo jen 27 náhrobků.
98	Židovský hřbitov Poděbrady	Je součástí městského hřbitova, založen r.1898, během 2.sv.války pustošen, náhrobky odvezeny.
99	Židovský hřbitov Brandýs nad Labem	Vznil v r. 1568, přístupný přes hřbitovní dům z r.1848 s expozicí věnované dějinám Židů v kraji.
100	Synagoga Brandýs nad Labem	Postavena v letech 1828-1829, víceúčelová stavba, od r.1995 ve vlastnictví Žid. obce v Praze.
101	Synagoga Postřizín	Budova z 19.stol., po 2.svět.válce využita jako hasičská zbrojnice, později skladiště a pak opuštěna.
102	Židovský hřbitov Postřizín	Založen poč.19.stol., zachováno asi 200 náhrobních kamenů včetně jejich zbytků.
103	Synagoga Říčany	Po 2. světové válce adaptována na hasič. zbrojnici. Dnes je v přízemí obchod, v patře modlitebna a byt.
104	Synagoga Strančice	Postavena údajně v 18.stol., r.1995 vrácena Židovské obci v Praze a zrekonstruována. Využ. jako ateliér.
105	Židovský hřbitov Strančice	Vznikl snad r.1900, pohřby do 2.svět.války, během ní i poté devastován.
106	Židovský hřbitov Kostelec u Křížků	Založen asi v r.1702, čítá asi 280 náhrobků, obřadní síň je zchátralá.
107	Židovský hřbitov Třebotov	Založen po r.1761, pohřebištěm také pro okolí, po 2.svět. válce ničen. Čítá okolo 100 náhrobků.
108	Synagoga Velké Přílepy	Postavena údajně na počátku 19.stol., po r.1923 adaptována na truhlářskou dílnu a obytný dům.
109	Synagoga Vysoký Újezd	Založena r.1877 místo starší modlitebny, koncem 19.stol.adaptována na obytný domek.
110	Židovský hřbitov Kouřim	Je součástí městského hřbitova, založen r.1904, je zde 23 novodobých náhrobků. Obřadní síň je nevyužitá.
111	Synagoga Krakovany	Vznikla v 60.letech 19.stol., od té doby nebyla přestavována ani opravována.
112	Synagoga Praha-Holešovice	Postavena po r. 1894. Po r. 1990 zrekonstruována. Nyní je zde soukromý klub.
113	Staronová synagoga Praha-Josefov	Pozdně gotický styl, zal. Ve 13.stol., dvouodná stavba, rekonstruována v 90.letech 20.stol.
114	Pinkasova synagoga Praha-Josefov	Zal. r.1535, pozdní gotika, v 17. stol. Přestavěna v pozdně renesančním slohu.
115	Vysoká synagoga Praha-Josefov	Postavena v r. 1568, renesanční sloh, interiér restaurován.
116	Maiselova synagoga Praha-Josefov	Postavena v letech 1590-1592,po požáru v r.1689 obnovena v barokním slohu, poté několikrát přestavěna.
117	Klausová synagoga Praha-Josefov	Postavena v letech 1689-1694 v barokním slohu, v 80.letech 19.stol. přestavěna, interiér rekonstruován.
118	Španělská synagoga Praha-Josefov	Stavba probíhala v letech 1867-1868, maurský styl, okenní výplně s barevnými vitrážemi.
119	Synagoga Praha-Karlín	Založena r.1861, bohoslužby se zde konaly do 2.světové války, poté adaptace na sbor Cirkve čs. husitské.
120	Synagoga Prala-Libeň	Stavba z let 1846-1858, novorománský sloh s orientálními prvky, bohoslužby konány do 2. svět. války.
121	Synagoga Praha-Michle	Postavena kol.r. 1730, od r. 1975 je zde sbor Cirkve československé husitské.
122	Synagoga Praha-Nové Město	Postavena v rozmezí let 1904-1906, průčelí zdobí motivy vídeňské secese.
123	Synagoga Praha-Smíchov	Postavena v letech 1863-1864, funkcionalisticky upravena, od 50.let 20.stol. Dnes depozitář Žid. muzea.
124	Synagoga Praha-Uhřetěves	Vznikla v r. 1848, bohoslužby se zde konaly do nacist. okupace.
125	Židovský hřbitov Praha-Uhřetěves	Zal. v 18.stol. Pohřby do 2.svět. války, dochováno cca 300 náhrobků, náhrobky v barok. a klasicist. stylu.
126	Starý židovský hřbitov Praha-Josefov	Založen v 15.stol., pohřbívaní do r. 1787, dochováno asi 12000 náhrobků a 21 tumb.
127	Obřad. síň Praž. pohřebního bratrstva	Postavena počátkem 20.stol. Místo starší budovy pohřebního bratrstva, v suterénu byla mármice.
128	Starý židovský hřbitov Praha-Libeň	Založen v 17. stol., pohřby do 90.let 19.stol., ve 20. stol. Postupná likvidace.
129	Nový židovský hřbitov Praha-Libeň	Založen r.1893, pohřby se zde konaly do r. 1975, dochováno okolo 300 náhrobků.
130	Nový židovský hřbitov Praha-Smíchov	Založen r. 1903 jako část komunálního hřbitova, dochováno asi 800 náhrobků, pohřbívaní do r. 1990.
131	Starý židovský hřbitov Praha-Smíchov	Zal. r.1788, pohřbívalo se zde do r.1937, koncem 20.stol. poškozen vandaly, dochováno asi 600 náhrobků.
132	Starý židovský hřbitov Praha-Zižkov	Založen r.1680 v době morové epidemie pro zesnulé z pražského Židovského Města, postupně rozšiřován.
133	Nový židovský hřbitov Praha-Zižkov	Zal. r.1890 jako samostatná část olšanských hřbitovů, má několik tisíc náhrobků.
134	Rodný dům Franze Kafky	Franz Kafka - celosvětově známý spisovatel.
135	Pamětní deska Alberta Einsteina	A. Einstein - židovský původ, nositel Nobelovy ceny za fyziku.
136	Rodný dům Egona Ervína Kische	E. Kisch - spisovatel a reportér židovského původu.
137	Pamětní deska Wilhelma Steinitze	W. Steinitz - první mistr světa v šachu židovského původu.
138	Rodný dům Franze Werfela	F. Werfel - básník a spisovatel židovského původu.
139	Synagoga Pravinín	Založena v 1.pol.19.stol., bohoslužebným účelům sloužila do 20.let 20.stol., dnes je zde skladiště.
140	Rodný dům Jiřího Ortena v Kut. Hoře	J. Orten - básník židovského původu, narozen v Kutné Hoře.

Zdroj: Vlastní výzkum

Příloha 4. Španělská synagoga v Praze.

Zdroj: Vlastní výzkum

Příloha 5. Starý židovský hřbitov v Praze.

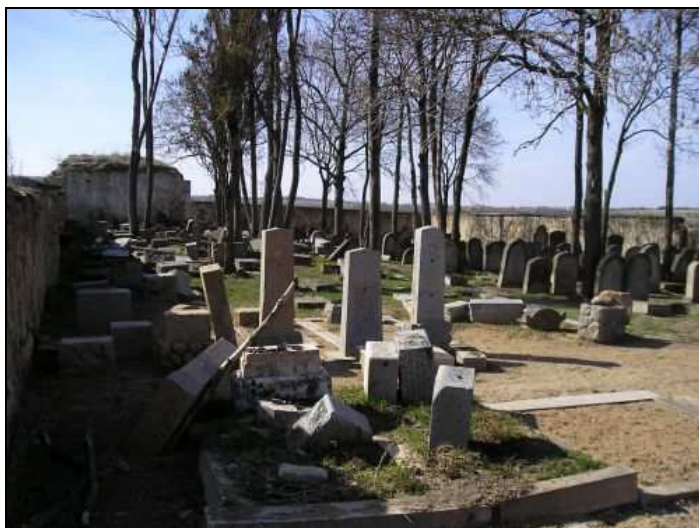
Zdroj: Vlastní výzkum

Příloha 6. Chátrající synagoga ve Zderazi.

Zdroj: Rakovnicko.cz 2000-2010

Příloha 7. Zanedbaný a vandaly poničený židovský hřbitov ve Zderazi.

Zdroj: Greenway.rakovnicko.info 2007

Příloha 8. Synagoga v Kolíně.

Zdroj: Vlastní výzkum

Příloha 9. Židovský hřbitov Mladá Boleslav.

Zdroj: Centralbohemia.cz 2007